

HRVATSKI SABOR

3290

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU **ZAKONA O MIROVINSKOM OSIGURANJU**

Proglašavam **Zakon o mirovinskom osiguranja**, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 13. prosinca 2013. godine.

Klasa: 011-01/13-01/300

Urbroj: 71-05-03/1-13-2

Zagreb, 18. prosinca 2013.

Predsjednik

Republike Hrvatske

Ivo Josipović, v. r.

ZAKON

O MIROVINSKOM OSIGURANJU

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

(1) Sustav **mirovinskog osiguranja** u Republici Hrvatskoj čine:

- 1) obvezno **mirovinsko osiguranje** na temelju generacijske solidarnosti
- 2) obvezno **mirovinsko osiguranje** na temelju individualne kapitalizirane štednje
- 3) dobrovoljno **mirovinsko osiguranje** na temelju individualne kapitalizirane štednje.

(2) Ovim **Zakonom** uređuje se obvezno **mirovinsko osiguranje** na temelju generacijske solidarnosti.

(3) Ovim se **Zakonom** u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva Vijeća 97/81/EZ od 15. prosinca 1997. o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC (SL L 014, 20. 1. 1998.).

Članak 2.

Osiguranicima se na načelima uzajamnosti i solidarnosti obvezno osiguravaju prava za slučaj starosti i smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika mirovine.

Članak 3.

Obvezno se osiguravaju prava na:

- 1) starosnu mirovinu
- 2) prijevremenu starosnu mirovinu
- 3) invalidsku mirovinu
- 4) privremenu invalidsku mirovinu
- 5) obiteljsku mirovinu
- 6) najnižu mirovinu
- 7) osnovnu mirovinu
- 8) profesionalnu rehabilitaciju
- 9) naknadu zbog tjelesnog oštećenja
- 10) naknadu putnih troškova u vezi s ostvarivanjem osiguranih prava.

Članak 4.

(1) Prava iz **mirovinskog osiguranja** neotuđiva su osobna materijalna prava, ne mogu se prenijeti na drugoga niti se mogu naslijediti. Dospjela novčana primanja koja nisu isplaćena do smrti korisnika mogu se nasljeđivati, a novčana primanja nakon smrti korisnika koji nema nasljednika pripadaju Republici Hrvatskoj, odnosno državnom proračunu.

(2) Prava iz **mirovinskog osiguranja** ne mogu zastarjeti, osim dospjelih a neisplaćenih mirovina i drugih novčanih davanja u slučajevima određenim **zakonom**.

(3) Prianja na osnovi **mirovinskog osiguranja** mogu biti predmet ovrhe i **osiguranja** u skladu sa **zakonom**.

Članak 5.

Ostvarivanje prava osiguranika na temelju generacijske solidarnosti provodi Hrvatski zavod za **mirovinsko osiguranje** (u daljnjem tekstu: Zavod).

Članak 6.

(1) Sredstva za **mirovinsko osiguranje** osiguravaju osiguranici, poslodavci, drugi obveznici doprinosa određeni **zakonom** i Republika Hrvatska.

(2) Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, poslodavci i Zavod stvaraju uvjete za provedbu prevencije smanjenja radne sposobnosti i djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i osiguravaju zaštitu invalida rada, vojnih invalida i drugih osiguranih osoba glede njihova osposobljavanja za rad i zapošljavanje.

Članak 7.

(1) U postupku ostvarivanja prava iz **mirovinskog osiguranja** osigurava se dvostupnost rješavanja u Zavodu, kao i sudska zaštita prava.

(2) U postupku rješavanja o pravima iz **mirovinskog osiguranja** primjenjuju se odredbe **Zakona** o općem upravnom postupku, ako ovim **Zakonom** nije drukčije određeno.

Članak 8.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga **Zakona** imaju sljedeće značenje:

1. **Mirovinsko osiguranje** na temelju generacijske solidarnosti je dio sustava **mirovinskog osiguranja** u kojem se osiguranicima na načelima uzajamnosti i solidarnosti osiguravaju prava za slučaj nastanka rizika starosti, smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja, a članovima njihovih obitelji prava za slučaj smrti osiguranika, odnosno korisnika prava.

2. Osiguranik je fizička osoba koja je na osnovi radne aktivnosti (radni odnos, obavljanje djelatnosti i dr.) obvezno osigurana na **mirovinsko osiguranje** na temelju generacijske solidarnosti.

3. Osigurana osoba je fizička osoba osigurana na **mirovinsko osiguranje** generacijske solidarnosti u određenim okolnostima za rizik smanjenja radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja prouzročеноg ozljedom na radu ili profesionalnom bolesti.

4. **Mirovinski** staž je skupni naziv za razdoblja provedena u obveznom **mirovinskom osiguranju** i produženom **osiguranju** (staž **osiguranja**) i razdoblja provedenih izvan **osiguranja** koja se pod određenim uvjetima priznaju u **mirovinski** staž (posebni staž).

5. Staž **osiguranja** s povećanim trajanjem je razdoblje provedeno u obveznom **mirovinskom osiguranju** koje se računa s povećanim trajanjem. Posebnim propisima su određena radna mjesta i zanimanja na kojima se staž **osiguranja** računa s povećanim trajanjem i osiguranici invalidne osobe kojima se staž **osiguranja** računa s povećanim trajanjem.

6. Pridodani staž je razdoblje koje se pridodaje stvarno ostvarenom **mirovinskom** stažu zajedno s kojim kao ukupni **mirovinski** staž služi samo za određivanje invalidske ili obiteljske mirovine ako osiguranik na dan nastanka smanjenja, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ili smrti nije navršio 60 godina života, ali ne i za ispunjenje uvjeta za ostvarivanje prava.

7. Mirovina (starosna, prijevremena starosna, invalidska, privremena invalidska i obiteljska) je novčano primanje iz **mirovinskog osiguranja**.
8. Najniža mirovina je najniže novčano primanje iz **mirovinskog osiguranja** koje se određuje na temelju **mirovinskog** staža osiguranika i aktualne vrijednosti mirovine.
9. Osnovna mirovina je novčano primanje iz **mirovinskog osiguranja** koje pod određenim uvjetima stječu osiguranici koji su od 1. siječnja 2002. osigurani i u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje.
10. Korisnik mirovine je osiguranik kojem je priznato pravo na mirovinu.
11. Naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije je novčano primanje osiguranika, odnosno osigurane osobe i u vezi s profesionalnom rehabilitacijom.
12. Naknada zbog tjelesnog oštećenja je novčano primanje iz **mirovinskog osiguranja** zbog tjelesnog oštećenja nastalog kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.
13. Matična evidencija je skup podataka o osiguranicima, obveznicima doprinosa i korisnicima mirovina koji se obvezno vode u Zavodu.
14. Uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti su sekundarni izvori prava Europske unije koji se izravno primjenjuju u Republici Hrvatskoj, a obuhvaćaju Uredbu (EZ) br. 883/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i Uredbu (EZ) br. 987/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o utvrđivanju postupka provedbe Uredbe (EZ) br. 883/2004 o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, kako su posljednji put izmijenjene Uredbom br. 1224/2012. Radi provedbe navedenih uredbi donesen je **Zakon** o provedbi uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

II. VRSTE **OSIGURANJA** I OSIGURANE OSOBE

A. OSIGURANICI

1. Obvezno **osiguranje**

Članak 9.

(1) Obvezno su osigurani:

1. radnici, službenici i namještenici i s njima, prema posebnim propisima, izjednačene osobe, zaposleni na državnom području Republike Hrvatske
2. osobe izabrane ili imenovane na dužnosti u tijelima javne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i jedinicama područne (regionalne) samouprave, ako za taj rad primaju plaću
3. osobe koje se nakon završenog školovanja nalaze na obveznom stručnom osposobljavanju za rad

4. osobe koje se stručno osposobljavaju za rad bez zasnivanja radnog odnosa, prema posebnim propisima

5. osobe zaposlene kod inozemnih organizacija sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje ne uživaju diplomatski imunitet (strano predstavništvo, međunarodna organizacija i ustanova), kod inozemnih fizičkih osoba s prebivalištem ili sjedištem u Republici Hrvatskoj, ili kod diplomatskih misija i konzularnih ureda strane države te međunarodnih organizacija ili predstavništva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koje uživaju diplomatski imunitet, ili u osobnoj službi kod stranih državljana, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom **osiguranju** nije drukčije određeno

6. državljani trećih zemalja i osobe bez državljanstva zaposleni na državnom području Republike Hrvatske, ako pravnim propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom **osiguranju** nije drukčije određeno

7. izasalani radnici koji za poslodavca sa sjedištem u Republici Hrvatskoj obavljaju poslove u drugoj državi te osobe na radu u diplomatskoj misiji ili konzularnom uredu Republike Hrvatske u inozemstvu

8. sezonski radnici u poljoprivredi, prema **Zakona** o poticanju zapošljavanja.

(2) Nezaposlene osobe obvezno su osigurane pod uvjetima i u trajanju utvrđenim propisima o zapošljavanju.

(3) Obvezno su osigurane osobe koje pružaju pomoć i njegu hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata i koje za taj rad primaju naknadu prema posebnim propisima.

(4) Obvezno su osigurane osobe koje su zaposlene kod poslodavca sa sjedištem u inozemstvu, na koje se u skladu s pravnim propisima Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti primjenjuje zakonodavstvo Republike Hrvatske.

Članak 10.

Obvezno su osigurani:

1. obrtnici i trgovci pojedinci upisani u odgovarajući registar

2. osobe koje u skladu s posebnim propisima samostalno obavljaju profesionalnu djelatnost, kao što su odvjetnici, privatni zdravstveni radnici, umjetnici, novinari, odgajatelji, lektori i prevoditelji, primalje, predstavnici obiteljskog doma, fizička osoba koja samostalno kao profesionalnu djelatnost obavlja poslove savjetovaništva i usluga pomoći i njege u kući i drugi

3. vrhunski sportaši, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi

4. osobe koje su po osnovi obavljanja samostalne djelatnosti poljoprivrede i šumarstva obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit

5. osobe koje obavljaju djelatnost za čije obavljanje nije propisano izdavanje odobrenja ili registracije, ali imaju obilježje samostalnosti, trajnosti i s namjerom stvaranja izvora dohotka

ili dobiti i po osnovi obavljanja tih djelatnosti su obveznici poreza na dohodak ili poreza na dobit, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi i

6. osobe koje obavljaju domaću radinost ili sporedno zanimanje prema **Zakonu** o obrtu, ako nisu obvezno osigurane po drugoj osnovi, ili ako nisu korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga **Zakona**.

Članak 11.

(1) Obvezno su osigurane osobe koje obavljaju poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, a upisane su u upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, odnosno u upisnik šumoposjednika u svojstvu nositelja ili člana obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, odnosno šumoposjednika i člana njegova obiteljskog domaćinstva.

(2) U smislu ovoga **Zakona** smatra se da osobe iz stavka 1. ovoga članka ne obavljaju poljoprivrednu i šumarsku djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje ako su obvezno osigurane po drugoj osnovi, ili ako su na redovitom školovanju, ako su starije od 65 godina života, ili ako su korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga **Zakona** te korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti iz članka 175. stavaka 4. i 5. ovoga **Zakona**.

Članak 12.

Obvezno su osigurani članovi uprave i izvršni direktori trgovačkih društava i upravitelji zadruge ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Članak 13.

Obvezno su osigurani svećenici i drugi vjerski službenici vjerske zajednice koja je upisana u evidenciju vjerskih zajednica koju vodi ministarstvo nadležno za poslove uprave, ako nisu obvezno osigurani po drugoj osnovi.

Članak 14.

(1) Na osobni zahtjev obvezno je osiguran roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti u prvoj godini života djeteta, a nije obvezno osiguran po drugoj osnovi, ako je dijete hrvatski državljanin i ako roditelj i dijete imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Rođenjem sljedećeg djeteta, prije navršene prve godine života prethodnog djeteta, prestaje pravo na obvezno **osiguranje** po prethodno rođenom djetetu.

(2) Ako oba roditelja obavljaju roditeljske dužnosti prema djetetu, a nisu osigurani po drugoj osnovi, obvezno se osigurava majka djeteta, ako se roditelji drukčije ne dogovore.

(3) Obvezno je osiguran roditelj njegovatelj ili njegovatelj prema propisima o socijalnoj skrbi, za vrijeme trajanja toga statusa.

Članak 15.

(1) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju osobe zaposlene u inozemstvu kod međunarodnih organizacija i stranih poslodavaca ako nisu obvezno osigurane prema inozemnim propisima na koje se odnosi međunarodni ugovor o socijalnom **osiguranju**, ili ako nisu obvezno osigurane prema uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti.

(2) Na osobni zahtjev obvezno se osiguravaju osobe zaposlene u institucijama Europske unije, ako nisu obvezno osigurane prema propisima Europske unije.

(3) Pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka obvezno se osiguravaju i osobe zaposlene na državnom području Republike Hrvatske kod poslodavaca sa sjedištem u inozemstvu, koji nemaju registriranu podružnicu u Republici Hrvatskoj.

(4) Obvezno **osiguranje** iz stavaka 1. i 2. ovoga članka uspostavlja se od dana zaposlenja, a najranije od 1. siječnja kalendarske godine u kojoj je podnesena prijava na **osiguranje**.

Članak 16.

(1) Obvezno su osigurani članovi posade broda u međunarodnoj plovidbi čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba, ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom **osiguranju** nije drukčije određeno.

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka svojstvo osiguranika priznaje se danom ukrcanja na brod, a prestaje danom iskrcanja s broda, na osnovi prijave/odjave koju podnosi poslodavac, brodar ili kompanija domaća pravna osoba, odnosno lučka kapetanija i podataka o ukrcanju i iskrcanju u pomorskoj knjižici osiguranika.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, članovima posade broda u međunarodnoj plovidbi čiji je poslodavac, brodar ili kompanija domaća ili strana pravna osoba koji s poslodavcem imaju sklopljen ugovor o radu na razdoblje duže od razdoblja ukrcanja na brod, svojstvo osiguranika priznaje se za cijelo vrijeme trajanja ugovora.

Članak 17.

(1) Obvezno su osigurane osobe koje ostvaruju drugi dohodak prema propisima o porezu na dohodak na koji se plaća doprinos za **mirovinsko osiguranje** prema propisima o doprinosima za obvezna **osiguranja** (u daljnjem tekstu: drugi dohodak).

(2) Osobama iz stavka 1. ovoga članka ne osiguravaju se prava prema ovome **Zakonu** za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti u vezi s poslovima za koje ostvaruju druge dohotke iz stavka 1. ovoga članka.

2. Produženo **osiguranje**

Članak 18.

(1) Osobe kojima je prestalo obvezno **mirovinsko osiguranje** mogu se osigurati na produženo **osiguranje** ako od prestanka obveznog **osiguranja** nije proteklo više od dvanaest mjeseci i ako podnesu prijavu **osiguranja** u tom roku.

(2) Osoba iz stavka 1. ovoga članka može se osigurati na produženo **osiguranje** za vrijeme:

1. neplaćenog dopusta
2. mirovanja radnog odnosa dok dijete ne navrši tri godine života
3. stručnog usavršavanja ili specijalizacije nakon prestanka ugovora o radu, službe, odnosno obavljanja djelatnosti
4. nezaposlenosti nakon prestanka **osiguranja**
5. privremenog ili sezonskog prekida obavljanja djelatnosti
6. zaposlenja u inozemstvu u međunarodnim i drugim organizacijama na osnovi međunarodnih ugovora o socijalnom **osiguranju**, odnosno kod stranog poslodavca, ako za to vrijeme nije obvezno osigurana u Republici Hrvatskoj, odnosno ako uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom **osiguranju** nije drukčije određeno
7. boravka u inozemstvu kao bračni drug osiguranika na radu u inozemstvu
8. nezaposlenosti osiguranika – člana posade broda nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme.

(3) Na produženo **osiguranje** može se osigurati i osoba koja ima prebivalište na državnom području Republike Hrvatske za vrijeme nezaposlenosti nakon prestanka obveznog **mirovinskog osiguranja** u državi članici Europske unije ili u državi s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom **osiguranju**, neovisno o tome je li prije obveznog **osiguranja** u inozemstvu bila osigurana u Republici Hrvatskoj.

(4) Na produženo **osiguranje** osigurava se osoba nakon prestanka ugovora o radu na određeno vrijeme za stalne sezonske poslove.

(5) Na produženo **osiguranje** osigurava se bračni drug osiguranika-profesionalnog ugovornog diplomata za vrijeme boravka u inozemstvu.

(6) Pravo na produženo **osiguranje** prestaje i prije prestanka okolnosti iz stavka 2. i 3. ovoga članka ako dospjeli doprinosi nisu uplaćeni u roku od tri mjeseca od dana dospijeća.

B. OSOBE OSIGURANE U ODREĐENIM OKOLNOSTIMA

Članak 19.

(1) Za slučaj smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti osigurani su:

1. učenici i studenti na preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju ili integriranom preddiplomskom i diplomskom sveučilišnom studiju ili specijalističkom diplomskom stručnom studiju, kao i studenti na preddiplomskom sveučilišnom studiju ili stručnom studiju

za vrijeme praktične nastave, za vrijeme stručne prakse kod poslodavca, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i redovitih studenata

2. nezaposleni za vrijeme stručnog osposobljavanja ili profesionalne rehabilitacije na koje ih je uputila nadležna služba zapošljavanja

3. osobe koje obavljaju određene poslove za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, rada za opće dobro sukladno posebnom propisu, primjene sigurnosnih mjera obveznoga psihijatrijskog liječenja i obveznog liječenja od ovisnosti, kao i odgojnih mjera.

(2) Odredbe stavka 1. točke 1. ovoga članka primjenjuju se i na državljane država članica Europske unije koji se nalaze na školovanju u Republici Hrvatskoj te na državljane trećih zemalja pod uvjetom uzajamnosti.

Članak 20.

(1) Za slučaj smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu osigurane su osobe koje su ozlijeđene na teritoriju Republike Hrvatske:

1. sudjelujući u spašavanju ili obrani od elementarnih nepogoda, kao što su požar, poplava, potres i ostale nepogode uzrokovane višom silom, ili u spašavanju života građana, ili radi otklanjanja materijalne štete koja prijete imovini

2. članovi dobrovoljnih vatrogasnih društava sudjelujući u gašenju požara, spašavanju ljudi i imovine ugrožene požarom i drugim elementarnim nepogodama, pri odlasku na vježbu i na povratku s vježbe, kao i za vrijeme obučavanja koje organizira vatrogasno društvo

3. prigodom obavljanja dužnosti građana u obrani, u skladu s propisima o obrani.

(2) Ozljedom na radu smatra se i bolest koja nastane izravno i isključivo kao posljedica obavljanja poslova iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 21.

Za slučaj smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja nastalih zbog ozljede na radu, osigurane su osobe koje na zahtjev državnih tijela pruže pomoć tim tijelima i tom se prigodom ozlijede ili razbole.

C. ČLANOVI OBITELJI OSIGURANIKA

Članak 22.

(1) U slučaju smrti osiguranika ili korisnika starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine osigurani su članovi njegove obitelji, i to:

1. udovica, odnosno udovac

2. razvedeni bračni drug s pravom na uzdržavanje
3. djeca rođena u braku, izvan braka ili posvojena
4. pastorčad koju je osiguranik uzdržavao
5. unučad koju je osiguranik uzdržavao, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ovome **Zakonu**
6. roditelji – otac, majka, očuh, maćeha i posvojitelj osiguranika koje je osiguranik uzdržavao
7. djeca bez roditelja – braća, sestre i druga djeca koju je osiguranik uzeo na uzdržavanje, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ovome **Zakonu**.

(2) Članovi obitelji iz stavka 1. ovoga članka osigurani su za slučaj smrti osoba iz članka 19. do 21. ovoga **Zakona** ako je smrt tih osoba nastala zbog ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti, dok su obavljale poslove pod okolnostima iz članka 19. do 21. ovoga **Zakona**.

(3) Pod članom obitelji iz stavka 1. točke 1. ovoga članka smatra se i izvanbračni drug koji je s osiguranikom ili s korisnikom mirovine do njegove smrti živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine. Status izvanbračne zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.

Članak 23.

(1) Smatra se da je osiguranik, odnosno korisnik mirovine uzdržavao člana obitelji:

1. ako je član obitelji živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje, jer nema dohodak od poljoprivrede i šumarstva ili ako mu drugi stalni prihod u trenutku smrti osiguranika ili korisnika mirovine nije bio veći od 66% svote najniže mirovine određene za 15 godina **mirovinskog** staža prema ovome **Zakonu** ili

2. ako član obitelji nije živio s njime u zajedničkom kućanstvu i nema vlastitih prihoda dovoljnih za uzdržavanje prema točki 1. ovoga stavka, a umrli osiguranik odnosno korisnik mirovine redovito mu je osiguravao sredstva za uzdržavanje u prosječnoj svoti od najmanje 80% svote najniže mirovine određene za 15 godina **mirovinskog** staža prema ovome **Zakonu**.

(2) Pravo na obiteljsku mirovinu ostvarenu prema stavku 1. ovoga članka prestaje kada prihodi korisnika mirovine premaše svotu iz stavka 1. ovoga članka.

III. MIROVINSKI STAŽ

Članak 24.

Mirovinski staž, prema ovome **Zakonu**, na temelju kojega se ostvaruju prava iz **mirovinskog osiguranja** obuhvaća razdoblje:

1. provedeno u **osiguranju**, prema odredbama ovoga **Zakona**

2. navršeno do 31. prosinca 2013. koje se, prema zakonskim propisima koji su se primjenjivali do toga dana, računalo u **mirovinski** staž kao staž **osiguranja**, staž **osiguranja** s povećanim trajanjem i posebni staž.

1. Staž **osiguranja**

Članak 25.

U staž **osiguranja** računa se razdoblje koje je osiguranik proveo nakon navršene 15. godine života u obveznom **mirovinskom osiguranju** i produženom **osiguranju**.

Članak 26.

(1) Osiguranicima iz članka 10. do 13., članka 15., članka 16. i članka 18. stavaka 1. do 3. ovoga **Zakona** staž **osiguranja** utvrđuje se na temelju plaćenih doprinosa, posebno po svakoj osnovi **osiguranja**, prema potvrdi tijela nadležnog za naplatu.

(2) Plaćene doprinose za **mirovinsko osiguranje** do 31. prosinca 2002. utvrđuje Zavod u skladu s odredbama Općeg poreznog **zakona**.

(3) Način utvrđivanja staža **osiguranja** na temelju plaćenih doprinosa za **mirovinsko osiguranje** utvrđuje pravilnikom ministar nadležan za **mirovinski** sustav, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministra nadležnog za financije.

Članak 27.

(1) U staž **osiguranja** računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom prema propisima o radu, odnosno posebnim propisima.

(2) Kao razdoblje provedeno u zaposlenju s punim radnim vremenom smatra se i razdoblje koje u zaposlenju sa skraćenim radnim vremenom provedu:

1. zaposleni roditelj koji radi s polovicom punoga radnog vremena nakon isteka obveznoga roditeljnog dopusta, kao i u slučaju rada sa skraćenim radnim vremenom zbog pojačane brige i njege djeteta prema posebnim propisima

2. roditelj djeteta s težim smetnjama u razvoju koji radi s polovicom punoga radnog vremena

3. radnici koji rade sa skraćenim radnim vremenom prema posebnim propisima.

(3) U staž **osiguranja** računa se i razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom, u trajanju koje odgovara ukupnom broju sati takva rada ostvarenog za pojedine godine, obračunatih na puno radno vrijeme.

(4) Odredbe stavaka 1. do 3. ovoga članka primjenjuju se i kad je radno vrijeme ostvareno u zaposlenju kod dva ili više poslodavaca.

(5) Razdoblje provedeno u zaposlenju na sezonskim poslovima na kojima je ostvaren veći broj sati od punoga radnog vremena računa se u trajanju preračunatom na puno radno vrijeme.

(6) Korisnicima invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga **Zakona** u staž **osiguranja** računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične stručne spreme koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima, kao da su proveli na radu puno radno vrijeme.

(7) Staž **osiguranja** iz stavaka 1. do 6. ovoga članka priznaje se u staž **osiguranja** u trajanju od najviše dvanaest mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

Članak 28.

U staž **osiguranja** računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo:

1. koristeći naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom **osiguranju**, nakon prestanka zaposlenja ili drugog rada na osnovi kojega je bio osiguran
2. na profesionalnoj rehabilitaciji na koju je bio upućen kao invalid rada ili kao vojni invalid, kao slijepa osoba, osoba oboljela od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, reumatoidnog artritisa, gluha osoba ili kao civilni invalid rata i osoba kod koje postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne može samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica, bez obzira na to je li prije toga bio osiguran
3. koristeći se naknadom plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 29.

U staž **osiguranja** računa se i razdoblje koje je osoba, odnosno osiguranik proveo izvan zaposlenja na osnovi kojega je bio osiguran, i to:

1. za koje je primao plaću, odnosno naknadu plaće prema posebnim propisima
2. za koje je ostvario pravo na **mirovinsko osiguranje**, u skladu s propisima o zapošljavanju
3. obavljanja roditeljske dužnosti iz članka 14. ovoga **Zakona**.

Članak 30.

(1) U staž **osiguranja** računa se i razdoblje u kojem su isplaćeni drugi dohoci za koje su plaćeni doprinosi prema članku 17. ovoga **Zakona**.

(2) U staž **osiguranja** računa se i razdoblje za koje je utvrđena godišnja osnovica po osnovi obavljanja druge djelatnosti na koji se plaća doprinos za **mirovinsko osiguranje** prema propisima o doprinosima za obvezna **osiguranja**.

(3) Staž **osiguranja** utvrđuje se za svaku kalendarsku godinu tako da se osnovica prema dohocima i/ili primicima iz stavaka 1. i 2. ovoga članka na koju su obračunati i uplaćeni

doprinosi podijeli s prosječnom mjesečnom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u istoj godini, prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

(4) Ako doprinosi nisu u cijelosti uplaćeni u godini u kojoj je ostvaren drugi dohodak i /ili primitak po osnovi obavljanja djelatnosti već kasnije, staž **osiguranja** utvrđuje se za kalendarsku godinu u kojoj je ostvaren drugi dohodak u odnosu na prosječnu mjesečnu plaću iz te godine.

Članak 31.

(1) Staž **osiguranja** ostvaren po svim osnovama **osiguranja** prema ovome **Zakonu** računa se najviše dvanaest mjeseci u jednoj kalendarskoj godini.

(2) Pri izračunu ukupnog **mirovinskog** staža pojedina razdoblja navršena u mjesecima i danima zbrajaju se tako da dvanaest mjeseci čini jednu godinu, a 30 dana čini jedan mjesec.

2. Pridodani staž

Članak 32.

(1) Pridodani staž je razdoblje koje se pridodaje prigodom određivanja invalidske mirovine i obiteljske mirovine ako osiguranik nije navršio 60 godina života.

(2) Pridodani staž počinje:

1. kod invalidske mirovine – na dan nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti

2. kod obiteljske mirovine – na dan smrti osiguranika.

(3) Trajanje pridodanoga staža računa se tako da se za razdoblja u kojima osiguranik nije ostvario staž **osiguranja** pribroje razdoblja do navršene 55. godine života osiguranika u trajanju od dvije trećine, a nakon 55. do navršene 60. godine života osiguranika u trajanju od jedne polovine.

(4) Ako je osiguranik bio osiguran u državi članici Europske unije ili državi s kojom je sklopljen međunarodni ugovor o socijalnom **osiguranju**, pridodani se staž određuje razmjerno udjelu **mirovinskog** staža koji se računa prema ovome **Zakonu** i ukupnoga **mirovinskog** staža obračunatog pribrajanjem staža iz odnosne države, a u skladu s uredbama Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnim ugovorom o socijalnom **osiguranju** s tom državom.

IV. PRAVA IZ **MIROVINSKOG OSIGURANJA**

1. Starosna mirovina

Članak 33.

(1) Pravo na starosnu mirovinu u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2030. ima osiguranik kada navršši 65 godina života i 15 godina **mirovinskog** staža.

(2) Pravo na starosnu mirovinu osiguranik ima s navršениh 15 godina **mirovinskog** staža i

– u 2031. godini – 65 godina i 3 mjeseca života

– u 2032. godini – 65 godina i 6 mjeseci života

– u 2033. godini – 65 godina i 9 mjeseci života

– u 2034. godini – 66 godina

– u 2035. godini – 66 godina i 3 mjeseca života

– u 2036. godini – 66 godina i 6 mjeseci života

– u 2037. godini – 66 godina i 9 mjeseci života.

(3) Pravo na starosnu mirovinu od 1. siječnja 2038. ima osiguranik kada navrší 67 godina života i 15 godina **mirovinskog** staža.

2. Prijevremena starosna mirovina

Članak 34.

(1) Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu u razdoblju od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2030. ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 35 godina **mirovinskog** staža.

(2) Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu osiguranik ima s navršениh 35 godina **mirovinskog** staža i:

– u 2031. godini – 60 godina i 3 mjeseca života

– u 2032. godini – 60 godina i 6 mjeseci života

– u 2033. godini – 60 godina i 9 mjeseci života

– u 2034. godini – 61 godinu

– u 2035. godini – 61 godinu i 3 mjeseca života

– u 2036. godini – 61 godinu i 6 mjeseci života

– u 2037. godini – 61 godinu i 9 mjeseci života.

(3) Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu od 1. siječnja 2038. ima osiguranik kada navrší 62 godine života i 35 godina **mirovinskog** staža.

Članak 35.

(1) Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu zbog dugogodišnjeg **osiguranja** ima osiguranik kada navrší 60 godina života i 41 godinu staža **osiguranja**.

(2) Prijevremena starosna mirovina iz stavka 1. ovoga članka određuje se bez primjene polaznog faktora iz članka 85. stavka 2. ovoga **Zakona**.

Članak 36.

(1) Pravo na prijevremenu starosnu mirovinu prema uvjetima iz članka 34. ovoga **Zakona** ima osiguranik koji je nakon prestanka **osiguranja** prouzročеног stečajem, neposredno prije ispunjenja uvjeta za ostvarivanje prava na mirovinu iz članka 34. ovoga **Zakona** proveo u neprekidnom trajanju najmanje dvije godine kao nezaposlena osoba prijavljena službi nadležnoj za zapošljavanje.

(2) Pravo iz stavka 1. ovoga članka pripada najranije s danom ispunjenja uvjeta ako se osiguranik s tim danom odjavi iz evidencije nadležne službe za zapošljavanje.

(3) Zahtjev za prijevremenu starosnu mirovinu iz ovoga članka podnosi se od dana ispunjenja prvih uvjeta iz članka 34. ovoga **Zakona**.

(4) Prijevremena starosna mirovina iz stavka 1. ovoga članka određuje se bez primjene članka 85. stavka 2. i članka 183. ovoga **Zakona**.

3. Zajedničke odredbe

Članak 37.

(1) Pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu osiguranik može steći kada ispuni uvjete za mirovinu, a nakon prestanka **osiguranja** ako ovim **Zakonom** nije drukčije određeno.

(2) Osiguranik kojemu nije prestalo **osiguranje** može podnijeti zahtjev za priznanje prava na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu najranije jedan mjesec prije prestanka **osiguranja** uz pružanje dokaza o datumu prestanka **osiguranja**.

(3) Pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu priznaje se osiguraniku od dana navedenog u zahtjevu, ali najranije od prvog sljedećeg dana nakon prestanka **osiguranja**.

(4) Kada se pravo na starosnu mirovinu i prijevremenu starosnu mirovinu ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka **osiguranja**, a u zahtjevu nije naveden datum od kojega osiguranik traži priznanje prava na mirovinu, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga idućeg dana nakon prestanka **osiguranja**, ako je zahtjev podnesen u roku od šest mjeseci od prestanka **osiguranja**. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(5) Kada je osiguranik zahtjev podnio unutar roka od šest mjeseci od dana prestanka **osiguranja**, a u zahtjevu traži da mu se pravo na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu prizna s kasnijim datumom od prvog sljedećeg dana nakon prestanka **osiguranja**, pravo će mu se priznati s izabranim datumom, ali samo onda ako je unutar roka od šest mjeseci od prestanka **osiguranja**.

(6) Iznimno od stavaka 1. do 5. ovoga članka osiguranik koji je nakon ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu prema ovome **Zakonu**, nastavio raditi ali ne više s punim radnim vremenom, nego do polovice punog radnog vremena koje je radio prije ispunjenja uvjeta za starosnu mirovinu, može i bez prestanka radnog odnosa steći pravo na starosnu mirovinu od dana s kojim je nakon ispunjenja uvjeta nastavio raditi do polovice punog radnog vremena.

(7) Osiguranik iz članka 26. ovoga **Zakona**, koji nije uplatio u cijelosti dužne doprinose za **mirovinsko osiguranje** za čitavo razdoblje provedeno u **osiguranju**, može ostvariti pravo na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu ako ispunjava uvjete za stjecanje prava na mirovinu na temelju staža **osiguranja** za koji je uplaćen doprinos. Ostvarivanjem prava na mirovinu ne prestaje obveza plaćanja dospjelih doprinosa za razdoblje provedeno u **osiguranju** za koje doprinos nije uplaćen.

(8) Osiguranik može dvanaest mjeseci prije podnošenja zahtjeva obavijestiti Zavod o svojoj namjeri za podnošenje zahtjeva za priznanje prava na starosnu mirovinu ili prijevremenu starosnu mirovinu u svrhu kompletiranja i kontrole podataka o stažu **osiguranja** i plaći, odnosno osnovici. Obavijest osiguranika ne smatra se zahtjevom za priznanje prava na mirovinu prema stavicima 2. i 5. ovoga članka.

Članak 38.

Osiguranici koji rade na osobito teškim i za zdravlje i radnu sposobnost štetnim radnim mjestima i osiguranici kojima nakon određenih godina života, zbog naravi i težine posla, fiziološke funkcije organizma opadaju u toj mjeri da onemogućavaju daljnje uspješno obavljanje tog posla, kao i osiguranici slijepo osobe, osobe oboljele od distrofije i srodnih mišićnih i neuromišićnih bolesti, oboljeli od paraplegije, cerebralne i dječje paralize, multiple skleroze i srodnih bolesti, reumatoidnog artritisa, gluhe osobe te osobe kod kojih postoje funkcionalni poremećaji zbog kojih se ne mogu samostalno kretati bez uporabe invalidskih kolica, osim prava propisanih ovim **Zakonom** ostvaruju prava i prema posebnom **zakonu**.

4. Prava na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičnog gubitka radne sposobnosti i potpunog gubitka radne sposobnosti

Članak 39.

(1) Smanjenje radne sposobnosti prema ovome **Zakonu** postoji kada se kod osiguranika, zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, radna sposobnost smanji za više od polovice u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja. Poslovi prema kojima se ocjenjuje sposobnost za rad obuhvaćaju sve poslove koji odgovaraju njegovim tjelesnim i psihičkim sposobnostima, a smatraju se odgovarajućim njegovim dosadašnjim poslovima.

(2) Preostala radna sposobnost postoji kada je kod osiguranika nastalo smanjenje radne sposobnosti iz stavka 1. ovoga članka, ali se s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim radnim vremenom na drugim poslovima.

(3) Djelomični gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika postoji smanjenje radne sposobnosti iz stavka 1. ovoga članka, a s obzirom na zdravstveno stanje, životnu dob, naobrazbu i sposobnost ne može se profesionalnom rehabilitacijom osposobiti za rad s punim

radnim vremenom na drugim poslovima, ali može raditi najmanje 70% radnog vremena na prilagođenim poslovima iste ili slične razine obrazovanja koji odgovaraju njegovim dosadašnjim poslovima.

(4) Potpuni gubitak radne sposobnosti postoji kada kod osiguranika u odnosu na zdravog osiguranika iste ili slične razine obrazovanja, zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem, nastane trajni gubitak radne sposobnosti bez preostale radne sposobnosti.

(5) Uzroci smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti su bolest, ozljeda izvan rada, ozljeda na radu ili profesionalna bolest.

Članak 40.

Invalid rada prema ovome **Zakonu** je osiguranik koji je na osnovi smanjenja uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. ovoga **Zakona** ostvario pravo na invalidsku mirovinu ili pravo na profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 41.

Neposredna opasnost od nastanka smanjenja radne sposobnosti postoji kada pri obavljanju određenih poslova uvjeti rada, bez obzira na mjere zaštite na radu koje se primjenjuju ili se mogu primijeniti, utječu na zdravstveno stanje i radnu sposobnost osiguranika iz članka 9. stavka 1. točke 1. ovoga **Zakona** toliko da je prijeko potrebno, radi sprječavanja nastanka smanjenja ili gubitka radne sposobnosti, premjestiti ga na drugi posao primjeren njegovoj razini obrazovanja na kojemu može raditi s radnim naporom koji ne pogoršava njegovo zdravstveno stanje.

Članak 42.

Ozljedom na radu prema ovome **Zakonu** smatra se svaka:

1. ozljeda osiguranika izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova na kojima radi, odnosno djelatnosti na osnovi koje ozlijeđena osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome **Zakonu**

2. bolest osiguranika koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nekog nesretnog slučaja ili sile za vrijeme rada, odnosno za vrijeme obavljanja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome **Zakonu**

3. ozljeda nanescena na način naveden u točki 1. ovoga članka koju osiguranik pretrpi na redovitom putu od mjesta stanovanja do mjesta rada i obratno, te na putu poduzetom radi stupanja na posao koji mu je osiguran, odnosno na posao na osnovi kojega je osiguran

4. ozljeda nanese na način naveden u točki 1. ovoga članka koju osiguranik pretrpi u vezi s korištenjem prava na zdravstvenu zaštitu prema propisima o obveznom zdravstvenom **osiguranju** i prava na profesionalnu rehabilitaciju prema odredbama ovoga **Zakona**

5. ozljeda, odnosno bolest iz točaka 1. i 2. ovoga članka koju pretrpi osigurana osoba iz članka 19. do 21. ovoga **Zakona**

6. ozljeda nastala na način naveden u točki 1. ovoga članka koju osoba pretrpi u vezi s prethodnim utvrđivanjem zdravstvene sposobnosti kada je to prema **zakonu** obvezno prigodom zasnivanja radnog odnosa.

Članak 43.

(1) Profesionalne bolesti su određene bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada i uvjeta rada na određenim poslovima na osnovi kojih oboljela osoba ima svojstvo osiguranika prema ovome **Zakonu**.

(2) Lista profesionalnih bolesti i poslova na kojima se te bolesti javljaju i uvjete pod kojima se smatraju profesionalnim bolestima utvrđuje se posebnim **zakonom**.

a) Profesionalna rehabilitacija

Članak 44.

(1) Profesionalna rehabilitacija prema ovome **Zakonu** je skup aktivnosti (praktično stjecanje i primjena znanja, vještina i navika) radi osposobljavanja invalida rada za rad uz očuvanje njegove preostale radne sposobnosti.

(2) Profesionalna rehabilitacija obuhvaća postupke:

1. prekvalifikacije – osposobljavanja/školovanja za poslove drukčije od onih koje je osiguranik obavljao ili

2. dokvalifikacije – dopunsko osposobljavanje za obavljanje poslova prema preostaloj radnoj sposobnosti.

Članak 45.

(1) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju prema ovome **Zakonu** ima osiguranik iz članka 9. stavka 1., članka 10. i 12. i osigurana osoba iz članka 19. do 21. ovoga **Zakona** kod koje je nastalo smanjenje radne sposobnosti iz članka 39. stavka 1. ovoga **Zakona** i kod koje postoji preostala radna sposobnost iz članka 39. stavka 2. ovoga **Zakona**.

(2) Pravo na profesionalnu rehabilitaciju može se steći ako je kod osiguranika ili osigurane osobe smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo prije navršene 53. godine života.

(3) Ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo zbog ozljede izvan rada ili bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju ako ispunjava uvjete **mirovinskog** staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu.

(4) Ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost nastalo zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, osiguranik ima pravo na profesionalnu rehabilitaciju bez obzira na dužinu **mirovinskog** staža.

Članak 46.

(1) Profesionalnu rehabilitaciju osiguranika kojemu je priznato to pravo prema ovome **Zakonu** provodi centar za profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Na postupak provedbe profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osiguranika koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobljavaju za rad ili su se osposobili za rad na odgovarajući način primjenjuju se propisi kojima je uređena profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom, ako ovim **Zakonom** nije drukčije propisano.

(3) Troškove profesionalne rehabilitacije za osiguranike iz članka 9. stavka 1., članka 10. i 12., članka 19. stavka 1. točaka 2. i 3. i stavka 2., članka 20. i 21. ovoga **Zakona** snosi i isplaćuje Zavod, a za osigurane osobe iz članka 19. stavka 1. točke 1. ovoga **Zakona** troškove profesionalne rehabilitacije isplaćuje Zavod na teret državnog proračuna.

Članak 47.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju, a ima razinu obrazovanja za posao na kojemu je radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost prema članku 39. stavku 2. ovoga **Zakona**, osposobljava se za rad na drugom poslu za koji se traži ista razina obrazovanja. Ako takva mogućnost ne postoji, invalid rada može se osposobljavati i za poslove za koje se traži neposredno niža razina obrazovanja.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju može se osposobljavati i za rad na drugom poslu za koji se traži viši stupanj stručne spreme od stručne spreme koja se tražila za posao na kojemu je radio prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, ako je takvo osposobljavanje korisno s obzirom na stručnost i godine života osiguranika i ako postoji mogućnost zaposlenja nakon završene profesionalne rehabilitacije.

Članak 48.

Osigurana osoba iz članka 19. stavka 1. točaka 1. i 2. ovoga **Zakona**, koja stekne pravo na profesionalnu rehabilitaciju, osposobljava se za rad na poslovima za koje se traži razina obrazovanja koja odgovara razini obrazovanja koju bi stekla ili je školovanjem stekla prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost.

Članak 49.

(1) Uvjeti i način provedbe profesionalne rehabilitacije invalida rada uređuju se ugovorom koji Zavod sklapa s centrom za profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Zavod ima pravo i dužnost provjeravati provodi li se profesionalna rehabilitacija invalida rada u skladu s ovim **Zakonom** i sklopljenim ugovorom.

Članak 50.

(1) Invalida rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, koji nije u roku od šest mjeseci od dana izvršnosti rješenja o priznanju prava upućen na profesionalnu rehabilitaciju, Zavod upućuje na pregled ovlaštenom vještaku, odnosno tijelu vještačenja radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti.

(2) Na pregled radi ponovne ocjene preostale radne sposobnosti uputit će se i korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju, kada Zavod putem ovlaštenog vještaka, odnosno tijela vještačenja ocijeni da se invalid rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju neće moći osposobiti za rad na određenom poslu.

(3) Zahtjev za ponovnu ocjenu preostale radne sposobnosti može podnijeti invalid rada i centar za profesionalnu rehabilitaciju.

Članak 51.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede izvan rada ili bolesti, ima od dana nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost do dana početka profesionalne rehabilitacije i od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu, pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije u visini invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

(2) Invalid rada iz stavka 1. ovoga članka za vrijeme profesionalne rehabilitacije ima pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije u visini invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti.

(3) Naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije iz stavka 1. ovoga članka pripada invalidu rada do zaposlenja, odnosno stjecanja svojstva osiguranika, a najduže dvanaest mjeseci od dana završetka profesionalne rehabilitacije pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja kao nezaposlen. Ako je invalid rada nakon završene rehabilitacije povremeno radio ili obavljao djelatnost, tada naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije pripada u razdobljima nezaposlenosti, ali najduže dvanaest mjeseci računajući od dana završetka profesionalne rehabilitacije.

(4) Invalidu rada s danom stupanja na profesionalnu rehabilitaciju radni odnos počinje mirovati, a do završetka profesionalne rehabilitacije ostvaruje staž **osiguranja** i naknadu plaće u vezi s profesionalnom rehabilitacijom te je i osiguran po toj osnovi.

Članak 52.

(1) Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti ima, od dana nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost do dana početka profesionalne rehabilitacije, za vrijeme profesionalne rehabilitacije i od dana završetka profesionalne rehabilitacije do zaposlenja na odgovarajućem radnom mjestu, pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije u visini invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti za 40 godina **mirovinskog** staža.

(2) Naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije iz stavka 1. ovoga članka pripada invalidu rada najduže dvadeset i četiri mjeseca od dana završetka profesionalne rehabilitacije pod uvjetom da se u roku od 30 dana od dana završetka profesionalne rehabilitacije prijavio nadležnoj službi zapošljavanja u skladu s propisima o zapošljavanju. Ako je invalid rada

nakon završene rehabilitacije povremeno radio ili obavljao djelatnost, tada naknada plaće zbog profesionalne rehabilitacije pripada u razdobljima nezaposlenosti, ali najduže dvadeset i četiri mjeseca računajući od dana završetka profesionalne rehabilitacije.

Članak 53.

(1) Invalid rada ima pravo na naknadu plaće zbog profesionalne rehabilitacije iz članaka 51. i 52. ovoga **Zakona** i za vrijeme naknadnog liječenja, odnosno medicinske rehabilitacije na koju je upućen tijekom korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju zbog bolesti i drugih uzroka, zbog kojih je privremeno spriječen za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom **osiguranju**, kao i za vrijeme prilagođavanja za rad.

(2) Korisniku prava na profesionalnu rehabilitaciju koji se tijekom korištenja prava na profesionalnu rehabilitaciju razbolio i zbog bolesti bio privremeno spriječen za rad prema propisima o obveznom zdravstvenom **osiguranju**, trajanje profesionalne rehabilitacije može se produžiti za razdoblje trajanja privremene spriječenosti za rad, a najduže dvostruko od predviđenog razdoblja trajanja rehabilitacije ako ovlašteni vještak, odnosno tijelo vještačenja ocijeni da je to potrebno.

(3) O trajanju profesionalne rehabilitacije iz stavka 2. ovoga članka na zahtjev invalida rada ili centra za profesionalnu rehabilitaciju Zavod donosi rješenje.

Članak 54.

Kada se profesionalna rehabilitacija obavlja izvan mjesta prebivališta invalida rada, a ne može se osigurati stalni prijevoz od mjesta stanovanja do mjesta gdje se obavlja profesionalna rehabilitacija, invalidu rada se osigurava smještaj i prehrana ili naknada troškova smještaja i prehrane za vrijeme profesionalne rehabilitacije u drugom mjestu u svoti koju odredi Zavod općim aktom.

Članak 55.

Invalid rada koji je stekao pravo na profesionalnu rehabilitaciju gubi to pravo ako se njime ne koristi u određenom roku, a nije u tome spriječen razlozima koji su protiv njegove volje, i to:

1. ako ne stupa na profesionalnu rehabilitaciju u roku od mjesec dana od dana upućivanja na profesionalnu rehabilitaciju

2. ako tijekom trajanja profesionalne rehabilitacije bez opravdanog razloga prekine započetu profesionalnu rehabilitaciju ili ako ne obavlja dužnosti u vezi s profesionalnom rehabilitacijom.

b) Invalidska mirovina

Članak 56.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik iz članka 9., članka 10. i članaka 12. do 18. ovoga **Zakona** na temelju djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavaka 3. i 4. ovoga **Zakona**, a osiguranik iz članka 11. ovoga **Zakona** na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 4. ovoga **Zakona** ako je djelomični ili potpuni

gubitak radne sposobnosti nastao zbog bolesti ili ozljede izvan rada prije navršenih 65 godina života i ako mu navršeni **mirovinski** staž pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

(2) Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka, pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti stječe osiguranik, i to:

1. kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti prije 35. godine života, a ima završen preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij (viša stručna sprema stečena prema prijašnjim propisima), ako je do dana nastanka potpunoga gubitka radne sposobnosti navršio staž **osiguranja** od najmanje dvije godine, a osiguranik koji ima završen preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (visoka stručna sprema stečena prema prijašnjim propisima), ako je do dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti navršio jednu godinu staža **osiguranja** i ako je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao za vrijeme **osiguranja** ili u roku od jedne godine nakon prestanka **osiguranja**

2. kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti prije 30. godine života, ako je navršio najmanje jednu godinu staža **osiguranja** i ako je taj potpuni gubitak radne sposobnosti nastao za vrijeme **osiguranja** ili u roku od jedne godine nakon prestanka **osiguranja**.

(3) Kao radni vijek, u smislu stavka 1. ovoga članka, uzima se broj punih godina od dana kada je osiguranik navršio 20 godina života do dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Osiguraniku koji je nakon navršene 20. godine života završio preddiplomski sveučilišni studij ili stručni studij (viša stručna sprema stečena prema ranijim propisima) radni vijek računa se od navršene 23. godine života, a osiguraniku koji je završio preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij ili specijalistički diplomski stručni studij (visoka stručna sprema stečena prema prijašnjim propisima) – od navršene 26. godine života.

(4) Razdoblje radnog vijeka iz stavka 3. ovoga članka skraćuje se za stvarno razdoblje koje je osiguranik:

1. proveo na dragovoljnom vojnom osposobljavanju ili obveznom služenju vojnog roka

2. u razdobljima nakon prestanka pojedinog **osiguranja** do novoga **osiguranja** bio prijavljen kao nezaposlena osoba nadležnoj službi za zapošljavanje.

(5) Ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti osiguranika nastao zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, pravo na invalidsku mirovinu osiguranik stječe bez obzira na dužinu **mirovinskog** staža.

Privremena invalidska mirovina

Članak 57.

(1) Invalid rada koji se profesionalnom rehabilitacijom osposobio za druge poslove, a nakon završene rehabilitacije je dugotrajno ostao nezaposlen, ako mu nije osiguran odgovarajući posao za koji se rehabilitacijom osposobio, ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu pod

uvjetima da je u neprekidnom trajanju od najmanje pet godina nakon završetka rehabilitacije bio nezaposlen i da je nezaposlenost trajala do navršene 58. godine života.

(2) Invalid rada koji je završio profesionalnu rehabilitaciju i koji je nakon završene rehabilitacije nastavio raditi pa naknadno ostao nezaposlen ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka ako je na poziv nadležne službe za zapošljavanje bez odgađanja prihvatio ponudu o radu, odnosno ako nije odbio ponuđeni posao. Razdoblje povremenog rada u ukupnom trajanju od šest mjeseci ne smatra se prekidom nezaposlenosti prema stavku 1. ovoga članka.

(3) Privremena invalidska mirovina iz stavka 1. ovoga članka, ako je uzrok smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ozljeda izvan rada ili bolest, određuje se u visini naknade plaće zbog profesionalne rehabilitacije koja je bila određena ili bi bila određena za vrijeme čekanja na zaposlenje nakon završene rehabilitacije prema članku 51. stavku 1. ovoga **Zakona**, a određena u osobnim bodovima i usklađena prema članku 88. ovoga **Zakona**.

(4) Privremena invalidska mirovina iz stavka 1. ovoga članka, ako je uzrok smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ozljeda na radu ili profesionalna bolest, određuje se u visini naknade plaće zbog profesionalne rehabilitacije koja je bila određena ili bi bila određena za vrijeme čekanja na zaposlenje, nakon završene rehabilitacije prema članku 52. stavku 1. ovoga **Zakona** za slučaj potpunog gubitka radne sposobnosti, a određena u osobnim bodovima i usklađena prema članku 88. ovoga **Zakona**.

Članak 58.

Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti prevodi se to pravo u istoj svoti, s danom navršene starosne dobi iz članka 33., odnosno iz članka 180. ovoga **Zakona**, po službenoj dužnosti, na starosnu mirovinu.

c) Zajedničke odredbe

Članak 59.

(1) Pravo na invalidsku mirovinu ima osiguranik od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ako ovim **Zakonom** nije drukčije određeno.

(2) Osiguraniku kod kojega je na temelju nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka, odnosno tijela vještačenja u prvome stupnju odnosno nalaza i mišljenja nadležnog drugostupanjskog tijela vještačenja Zavoda utvrđen djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti iz članka 39. stavaka 3. ili 4. ovoga **Zakona** na temelju koje ima pravo na invalidsku mirovinu prema članku 56. ovoga **Zakona**, a koji je u radnom odnosu ili obavlja djelatnost na temelju koje je obvezno osiguran, Zavod donosi rješenje o priznanju prava na invalidsku mirovinu na osnovi utvrđenog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Nakon pravomoćnosti tog rješenja donijet će se rješenje o određivanju iznosa mirovine i početku isplate.

(3) Kada se pravo na invalidsku mirovinu ostvaruje na zahtjev osiguranika nakon prestanka **osiguranja**, a djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti je postojao prije podnošenja zahtjeva, osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Ako je

zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na invalidsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(4) Osiguraniku kod kojega je utvrđen djelomični gubitak radne sposobnosti prema članku 39. stavku 3. ovoga **Zakona**, a od podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na temelju djelomičnog gubitka radne sposobnosti do donošenja rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu iz stavka 2. ovoga članka primao je naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog **osiguranja**, isplata invalidske mirovine pripada od dana početka rada na drugim poslovima prema promijenjenoj preostaloj radnoj sposobnosti osiguranika, odnosno invalida rada.

(5) Osiguraniku kojemu je rješenjem iz stavka 2. ovoga članka priznato pravo na invalidsku mirovinu na temelju djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga **Zakona**, a koji je nakon utvrđenog djelomičnog gubitka radne sposobnosti nastavio raditi i nije primao naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog **osiguranja**, invalidska mirovina isplaćuje se, uz primjenu članka 87. stavka 1. točke 7. ovoga **Zakona**, od dana utvrđenog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

(6) Osiguraniku koji ima pravo na invalidsku mirovinu na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 4. ovoga **Zakona**, a kojem je nakon utvrđenog potpunog gubitka radne sposobnosti prestao radni odnos, odnosno **osiguranje**, invalidska mirovina se isplaćuje, uz primjenu članka 87. stavka 1. točke 5. ovoga **Zakona**, od prvoga idućeg dana nakon prestanka radnog odnosa, odnosno **osiguranja**.

(7) Osiguraniku kod kojega je utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti prema članku 39. stavku 4. ovoga **Zakona**, a od podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti do donošenja rješenja o priznanju prava na invalidsku mirovinu iz stavka 2. ovoga članka primao je naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog **osiguranja**, mirovina se isplaćuje od prvog idućeg dana nakon pravomoćnosti rješenja iz stavka 2. ovoga članka.

(8) Osiguraniku kojemu je rješenjem priznato pravo na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 4. ovoga **Zakona**, a koji nije primao naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti za rad prema propisima iz obveznog zdravstvenog **osiguranja**, mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana od dana do kojega je nakon utvrđenog potpunog gubitka radne sposobnosti ostvario plaću.

(9) Osiguranik iz članka 26. ovoga **Zakona** koji nije uplatio doprinose za **mirovinsko osiguranje** za čitavo razdoblje provedeno u **osiguranju** može ostvariti pravo na invalidsku mirovinu ako ispunjava uvjete za stjecanje prava na invalidsku mirovinu na temelju staža **osiguranja** za koji je uplaćen doprinos. Ostvarivanjem prava na mirovinu ne prestaje obveza plaćanja dospjelih doprinosa za razdoblje provedeno u **osiguranju** za koje doprinos nije uplaćen.

(10) Osiguranik kod kojega je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti nastao kao posljedica radnje za koju je pravomoćnom presudom osuđen za kaznena djela protiv Republike Hrvatske, kaznena djela protiv radnih odnosa i socijalnog **osiguranja** i kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva prema Kaznenom **zakonu** (»Narodne novine«, br. 125/11. i 144/12.), kao i za kaznena djela protiv Republike Hrvatske i kaznena djela protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom prema Kaznenom **zakonu** (»Narodne novine«,

br. 110/97., 27/98., 50/00. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 129/00., 51/01., 111/03., 190/03. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08., 57/11. i 77/11. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) ne stječe, odnosno gubi pravo na invalidsku mirovinu ostvarenu na temelju tog djelomičnog, odnosno potpunog gubitka radne sposobnosti s prvim danom idućega mjeseca od mjeseca u kojem je presuda donesena u kaznenom postupku postala pravomoćnom.

(11) Ako u slučaju iz stavka 10. ovoga članka postoji pravo članova obitelji osiguranika na uzdržavanje od osiguranika, njegova će se invalidska mirovina isplaćivati tim članovima obitelji u visini obiteljske mirovine.

(12) Osiguranik ostvaruje pravo na privremenu invalidsku mirovinu na osobni zahtjev od dana podnošenja zahtjeva ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta iz članka 57. ovoga **Zakona**. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenoga roka, osiguranik ima pravo na privremenu invalidsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag, ali najranije od dana ispunjenja uvjeta.

(13) Ako je činjenica postojanja djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti utvrđena putem ovlaštenog višeg vještaka u Zavodu u povodu žalbe, rješenje o pravu i isplati mirovine donijet će se na temelju nalaza i mišljenja ovlaštenog višeg vještaka Zavoda.

Članak 60.

(1) Prava stečena na osnovi smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost te djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti traju dok postoji takvo stanje radne sposobnosti prema kojem je pravo određeno.

(2) Ako u stanju radne sposobnosti, odnosno preostale radne sposobnosti nastanu promjene zbog kojih se prema ovome **Zakonu** utvrđeno pravo mijenja ili zbog kojih nastanu uvjeti za stjecanje nekog drugog prava na osnovi preostale radne sposobnosti, odnosno djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, pravo se mijenja, odnosno stječe se novo pravo od dana nastanka promjena u stanju radne sposobnosti.

(3) Ako u stanju smanjene radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti nastanu promjene zbog kojih se prema ovome **Zakonu** utvrđeno pravo gubi, pravo se gubi od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja rješenja o prestanku prava.

5. Naknada zbog tjelesnog oštećenja

Članak 61.

(1) Tjelesno oštećenje postoji kada kod osiguranika nastane gubitak, značajnije oštećenje ili znatnija onesposobljenost pojedinog organa ili dijelova tijela što otežava normalnu aktivnost organizma i zahtijeva veće napore u obavljanju životnih potreba, bez obzira na to uzrokuje li ono ili ne uzrokuje smanjenje ili gubitak radne sposobnosti osiguranika.

(2) Pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja stječe osiguranik kod kojega tjelesno oštećenje od najmanje 30% nastane kao posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti.

(3) Vrste tjelesnih oštećenja i postoci tih oštećenja, na osnovi kojih se stječe pravo na naknadu zbog tjelesnog oštećenja, utvrđuju se posebnim **zakonom**.

Članak 62.

Ako osiguranik za isti slučaj tjelesnog oštećenja stekne pravo na naknadu prema ovome **Zakonu** i pravo na naknadu prema drugim propisima, može koristiti samo jedno od tih prava, prema vlastitom izboru.

Članak 63.

(1) Naknada zbog tjelesnog oštećenja se određuje ovisno o postotku tjelesnog oštećenja u odgovarajućem postotku od osnovice i iznosi:

Zbog tjelesnog oštećenja od	Stupanj	Naknada iznosi u postotku od osnovice
100%	1	40%
90%	2	36%
80%	3	32%
70%	4	28%
60%	5	24%
50%	6	20%
40%	7	16%
30%	8	12%

(2) Osnovicu za određivanje naknade iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Zavod općim aktom.

(3) Naknada zbog tjelesnog oštećenja usklađuje se na isti način kao i mirovine.

Članak 64.

Osiguranik ima pravo na naknadu od dana nastanka tjelesnog oštećenja ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana nastanka tjelesnog oštećenja. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka navedenog roka, osiguranik ima pravo na naknadu od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

6. Obiteljska mirovina

Članak 65.

(1) Članovi obitelji umrlog osiguranika iz članka 22. ovoga **Zakona** imaju pravo na obiteljsku mirovinu:

1. ako je osiguranik navršio najmanje pet godina staža **osiguranja** ili najmanje 10 godina **mirovinskog** staža ili

2. ako je osiguranik ispunjavao uvjete dužine **mirovinskog** staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu ili

3. ako je osiguranik bio korisnik starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine ili invalidske mirovine ili

4. ako je osiguranik bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe iz članaka 19. do 21. ovoga **Zakona** nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu **mirovinskog** staža osiguranika.

Članak 66.

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu ne može ostvariti član obitelji koji je namjerno uzrokovao smrt osiguranika ili korisnika mirovine i za takvo kazneno djelo je osuđen pravomoćnom presudom na kaznu zatvora.

(2) Član obitelji umrlog osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine, koji se namjerno onesposobio za rad radi ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu, ne može po toj osnovi steći pravo na obiteljsku mirovinu.

Članak 67.

(1) Udovica ima pravo na obiteljsku mirovinu:

1. ako je do smrti bračnog druga, po kojemu joj to pravo pripada, navršila 50 godina života ili

2. ako je mlađa od 50 godina života i ako je do smrti bračnog druga nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti ili je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao u roku od jedne godine nakon smrti bračnog druga ili

3. ako je nakon smrti bračnog druga ostalo jedno ili više djece koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu po ocu, a udovica obavlja roditeljske dužnosti prema toj djeci. Udovica kod koje tijekom trajanja prava na toj osnovi nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti zadržava pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji takva nesposobnost.

(2) Udovica koja do smrti bračnog druga nije navršila 50, ali je imala navršenih 45 godina života, ima pravo na obiteljsku mirovinu kada navrši 50 godina života.

(3) Udovica koja je tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu, stečenog prema stavku 1. točki 3. ovoga članka, navršila 50 godina života, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu trajno, a ako udovici to pravo prestane prije navršene 50. godine života, ali nakon navršene 45. godine života, može pravo ponovno ostvariti kada navrši 50 godina života.

(4) Udovica koja je do smrti bračnog druga ili prestanka prava na obiteljsku mirovinu navršila 45 godina života, stječe pravo na obiteljsku mirovinu i prije navršenih 50 godina života ako kod nje nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti.

(5) Udovac ima pravo na obiteljsku mirovinu pod uvjetima iz stavaka 1. do 4. ovoga članka.

(6) Udovica ima pravo na obiteljsku mirovinu i kada je dijete osiguranika rođeno nakon njegove smrti (stavak 1. točka 3. ovoga članka) i to joj pravo pripada od dana smrti osiguranika.

Članak 68.

(1) Pravo na obiteljsku mirovinu, uz uvjete iz članka 67. ovoga **Zakona**, ima i razvedeni bračni drug ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu imaju udovica, odnosno udovac i bivši bračni drug osiguranika iz stavka 1. ovoga članka, obiteljska se mirovina određuje u visini koja pripada za jednog člana obitelji.

Članak 69.

(1) Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja i može se tim pravom koristiti i nakon navršene 15. godine života u razdobljima kada nije zaposlen, ali najduže do 18. godine života.

(2) Dijete kod kojega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti prema članku 39. stavku 4. ovoga **Zakona**, do dobi iz stavka 1. ovoga članka, ima pravo na obiteljsku mirovinu za vrijeme dok traje potpuni gubitak radne sposobnosti.

(3) Dijete kod kojega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti nakon dobi do koje se djeci osigurava pravo na obiteljsku mirovinu iz stavka 1. ovoga članka, a prije smrti osiguranika ili korisnika prava, ima pravo na obiteljsku mirovinu ako ga je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

(4) Dijete kod kojega tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, zadržava pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji potpuni gubitak radne sposobnosti.

(5) Iznimno od odredbi stavaka 1. do 4. ovoga članka, pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti roditelja ima i dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom, neovisno o tome je li ga osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti.

(6) Korisniku prava na obiteljsku mirovinu iz stavka 5. ovoga članka koji stupa u radni odnos ili počne obavljati djelatnost kao osoba s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti po osnovi koje postoji obveza na **mirovinsko osiguranje** prema ovome **Zakonu**, isplata obiteljske mirovine se obustavlja. Nakon prestanka obveznog **osiguranja** ponovno se uspostavlja isplata obiteljske mirovine.

(7) Dijete sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom iz stavka 5. ovoga članka koje prije smrti roditelja stupa u radni odnos ili počne obavljati djelatnost po osnovi koje postoji obveza **osiguranja** prema ovome **Zakonu**, nakon smrti roditelja ima pravo na obiteljsku mirovinu.

(8) Dijete iz stavaka 2. i 3. ovoga članka koje je ostvarilo obiteljsku mirovinu na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti prema članku 39. stavku 4. ovoga **Zakona** ne gubi pravo na obiteljsku mirovinu ako se zaposli ili počne obavljati djelatnost po osnovi koje postoji obveza **osiguranja** prema ovome **Zakonu**, ali mu se obustavlja isplata mirovine za vrijeme trajanja **osiguranja**, kao i djetetu iz stavka 6. ovoga članka.

Članak 70.

(1) Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristiti se tim pravom nakon navršene 15. godine života ako je u trenutku smrti osiguranika na redovitom školovanju ili započne takvo školovanje nakon smrti osiguranika. To pravo pripada djeci do kraja redovitog školovanja, ali najduže do navršene 26. godine života.

(2) Ako je redovito školovanje prekinuto zbog bolesti, dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristi se tim pravom za vrijeme bolesti – do navršene 26. godine života, kao i nakon tih godina – ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubljeno za redovito školovanje, ako je ono nastavljeno prije navršenih 26 godina života.

Članak 71.

(1) Roditelj kojega je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti ima pravo na obiteljsku mirovinu:

1. ako je do smrti osiguranika ili korisnika prava navršio 60 godina života ili

2. ako je mlađi od 60 godina života, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava nastao potpuni gubitak radne sposobnosti, sve dok takva nesposobnost traje.

(2) Ako roditelj iz stavka 1. točke 2. ovoga članka tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu navrši godine života iz stavka 1. točke 1. ovoga članka, trajno zadržava pravo na mirovinu.

Članak 72.

(1) Član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od dana kada su ispunjeni uvjeti propisani za stjecanje prava na mirovinu ako je zahtjev za ostvarivanje prava podnesen u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta. Ako je zahtjev podnesen nakon isteka roka od šest mjeseci od dana ispunjenja uvjeta, član obitelji ima pravo na obiteljsku mirovinu od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unatrag.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u slučaju smrti korisnika mirovine pravo na obiteljsku mirovinu može se steći najranije od prvoga dana sljedećeg mjeseca od mjeseca u kojem je korisnik mirovine umro.

(3) Članu obitelji koji je u trenutku podnošenja zahtjeva i ostvarivanja prava na obiteljsku mirovinu zaposlen ili obavlja djelatnost na osnovi koje je osiguran, obiteljska mirovina se isplaćuje od prvoga idućeg dana nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti.

(4) Članu obitelji koji zahtjev za obiteljsku mirovinu podnese nakon prestanka zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na temelju koje je bio osiguran, obiteljska mirovina koja mu pripada

unatrag, prema stavku 1. ovoga članka, ne isplaćuje se za ono razdoblje u kojem je bio zaposlen ili obavljao djelatnost na temelju koje je bio osiguran.

(5) Kada netko od članova obitelji podnese zahtjev za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu poslije drugih članova obitelji koji su već prije ostvarili pravo na mirovinu, određuje se nova obiteljska mirovina i isplaćuje od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Članak 73.

(1) Ako obiteljsku mirovinu koriste dva ili više članova obitelji pa nekom od njih prestane pravo na mirovinu, ostalim članovima koji imaju pravo na obiteljsku mirovinu ponovno se određuje visina mirovine. Tako određena mirovina pripada od dana od kojega nekom od korisnika prestane pravo na mirovinu, a ponovno određena mirovina isplaćuje se počevši od prvoga dana idućega mjeseca nakon nastale promjene.

(2) Ako se isplaćivanje dijela obiteljske mirovine obustavi, obiteljska se mirovina ponovno ne određuje za razdoblje dok te okolnosti traju.

(3) Kada se udovici ili udovcu zbog zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti ili korištenja starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine ili invalidske mirovine ne isplaćuje obiteljska mirovina koja mu pripada, ostalim se članovima obiteljska mirovina ponovno određuje kao da udovica, odnosno udovac nema pravo na obiteljsku mirovinu i tako određena mirovina isplaćuje se dok traje obustava isplate dijela mirovine koji pripada udovici, odnosno udovcu.

(4) Odredba stavka 3. ovoga članka primjenjuje se i u slučaju kada obiteljska mirovina pripada i udovici ili udovcu i razvedenom bračnom drugu ako se samo jednom od njih obustavlja isplata pripadajućeg dijela mirovina.

Članak 74.

(1) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima samo udovica ili udovac i djeca osiguranika, ili samo roditelji osiguranika ili samo druga djeca bez roditelja, a neki od njih žive odvojeno, ukupna se svota obiteljske mirovine dijeli na jednake dijelove, pa se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca i roditelji osiguranika, a neki od njih žive odvojeno, ukupna se svota obiteljske mirovine prethodno podijeli na dio koji pripada udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika i na dio koji pripada roditeljima osiguranika, a onda se svaki od tih dijelova dijeli na jednake dijelove, pa se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca ili roditelji osiguranika i druga djeca bez roditelja, a neki od njih žive odvojeno, ukupna se svota obiteljske mirovine prethodno podijeli na dio koji pripada udovici, odnosno udovcu, djeci ili roditeljima osiguranika i na dio koji pripada drugoj djeci bez roditelja, a onda se svaki od tih dijelova dijeli na jednake dijelove, pa se svakom članu obitelji isplaćuje pripadajući dio mirovine.

(4) Obiteljska se mirovina dijeli, prema stavcima 1. do 3. ovoga članka i u slučaju kada se nekome od korisnika privremeno obustavi isplata obiteljske mirovine koja mu pripada, ako se obiteljska mirovina ponovno ne određuje prema članku 73. ovoga **Zakona**.

(5) Kada pravo na obiteljsku mirovinu ima samo dijete, odnosno samo djeca, nakon smrti obaju roditelja, iznimno od članka 98. ovoga **Zakona**, djetetu, odnosno djeci određuje se i isplaćuje obiteljska mirovina po svakome od roditelja.

Članak 75.

(1) Stupanjem u brak, odnosno postojanjem izvanbračne zajednice pravo na obiteljsku mirovinu gube:

1. udovica, odnosno udovac mlađi od 50 godina, osim ako to pravo imaju zbog potpunog gubitka radne sposobnosti

2. djeca osiguranika, braća, sestre i druga djeca bez roditelja, osim djece koja to pravo imaju zbog potpunog gubitka radne sposobnosti i djece koja se nalaze na redovitom školovanju te djece sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom iz članka 69. stavka 5. ovoga **Zakona**.

(2) Udovici, odnosno udovcu koji je stupanjem u novi brak ili postojanjem nove izvanbračne zajednice izgubio pravo na obiteljsku mirovinu, a po bračnom, odnosno izvanbračnom drugu iz novoga braka ili nove izvanbračne zajednice nije ostvario obiteljsku mirovinu, uspostavlja se pravo na prijašnju obiteljsku mirovinu uz uvjet da u trenutku prestanka novog braka ili nove izvanbračne zajednice ima dijete iz prijašnjeg braka ili izvanbračne zajednice koje se koristi obiteljskom mirovinom i da prema tome djetetu obavlja roditeljske dužnosti.

(3) Odredbe ovoga **Zakona** o stjecanju, određivanju, korištenju, ponovnom određivanju i gubitku prava na obiteljsku mirovinu udovice, odnosno udovca odgovarajuće se primjenjuju na izvanbračnog druga i razvedenog bračnog druga koji je ostvario pravo na uzdržavanje.

7. Naknada putnih troškova

Članak 76.

(1) Osiguranik, odnosno osigurana osoba ima pravo na naknadu putnih troškova u vezi s ostvarivanjem, odnosno korištenjem prava kada je Zavod:

1. uputi ili pozove u drugo mjesto radi davanja nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka ili drugostupanjskog tijela vještačenja Zavoda

2. uputi u drugo mjesto radi profesionalne rehabilitacije.

(2) Osiguranik, odnosno osigurana osoba ima pravo na naknadu putnih troškova u vezi s ostvarivanjem, odnosno korištenjem prava kada osobno podnese zahtjev za ostvarivanje prava samo ako je u tom postupku utvrđena smanjena radna sposobnost uz preostalu radnu sposobnost, odnosno djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti.

(3) Pravo na naknadu putnih troškova ima i osoba određena kao pratitelj osiguranika, odnosno osigurane osobe iz stavka 1. ovoga članka.

(4) Naknada putnih troškova obuhvaća:

1. naknadu za troškove prijevoza

2. naknadu za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

Članak 77.

Invalid rada kojemu je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju ima pravo na naknadu za troškove prijevoza ako mu je zbog korištenja priznatog prava prema stanju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost i s obzirom na udaljenost mjesta određenog za profesionalnu rehabilitaciju potreban stalni prijevoz.

Članak 78.

(1) Zavod općim aktom utvrđuje vrstu i način uporabe prijevoznog sredstva, uzimajući u obzir zdravstveno stanje osiguranika i dužinu puta, potanje uvjete i način ostvarivanja naknade za troškove prijevoza i svotu naknade za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu.

(2) Naknada putnih troškova i naknada za troškove prehrane i smještaja za vrijeme putovanja i boravka u drugom mjestu iz stavka 1. ovoga članka određuju se i usklađuju prema odlukama Vlade Republike Hrvatske za korisnike državnog proračuna.

8. Određivanje mirovine

Članak 79.

(1) Svota mirovine računa se tako da se osobni bodovi pomnože s **mirovinskim** faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine iz članka 88. ovoga **Zakona**.

(2) U svotu mirovine određenu prema stavku 1. ovoga članka uračunava se dodatak na mirovinu određen na način i pod uvjetima propisanim **Zakonom** o dodatku na mirovine ostvarene prema **Zakonu o mirovinskom osiguranju**.

(3) Svota mirovine koja se određuje, odnosno ostvaruje prema posebnom propisu pod povoljnijim uvjetima računa se tako da se osobni bodovi cijele ili dijela te mirovine pomnože s **mirovinskim** faktorom i aktualnom vrijednošću mirovine iz članka 89. ovoga **Zakona**.

Članak 80.

(1) Starosna mirovina, prijevremena starosna mirovina, invalidska mirovina i obiteljska mirovina koja se ostvaruje prema posebnom propisu pod povoljnijim uvjetima ili se određuje na povoljniji način od načina određivanja mirovine prema ovome **Zakonu**, a u cijelosti ili dijelu se određuje na temelju staža **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona**, razdvaja se na dio mirovine ostvaren prema posebnom propisu i dio mirovine ostvaren na temelju staža **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona**.

(2) Dio mirovine ostvaren prema posebnom propisu utvrđuje se tako da se svota mirovine određena prema ukupnom **mirovinskom** stažu umanjuje za dio mirovine za staž **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona**.

(3) Dio mirovine za staž **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona** izračunava se tako da se cijela mirovina podijeli s ukupnim **mirovinskim** stažem i tako dobivena vrijednost mirovine po godini **mirovinskog** staža pomnoži s faktorom preračuna iz stavka 4. ovoga članka, i s ukupnim stažem **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona**, i preračunava u osobne bodove primjenom aktualne vrijednosti mirovine iz članka 88. stavka 1. ovoga **Zakona**.

(4) Pri određivanju dijela mirovine prema stavku 3. ovoga **Zakona** koji se odnose na staž **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona** faktor preračuna iznosi za:

1) mirovinu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata od 30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996. i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih hrvatskih branitelja:

a) starosnu, prijevremenu starosnu, invalidsku i obiteljsku mirovinu prema općem propisu koje su povećane prema posebnom propisu 0,85

b) invalidsku i obiteljsku mirovinu ostvarenu prema posebnom propisu, kao i obiteljsku mirovinu ostvarenu prema općem propisu nakon smrti korisnika invalidske mirovine ostvarene prema posebnom propisu 0,40

c) invalidsku mirovinu određenu razmjerno utjecaju pojedinih uzroka na invalidnost ostvarenu prema posebnom propisu 0,45

2) mirovinu pripadnika Hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih pripadnika 0,85

3) mirovinu sudionika Narodnooslobodilačkog rata i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih sudionika:

a) sudionika Narodnooslobodilačkog rata prije 9. rujna 1943., odnosno 13. listopada 1943. godine 0,70

b) sudionika Narodnooslobodilačkog rata od 9. rujna 1943., odnosno 13. listopada 1943. do 15. svibnja 1945. godine 0,85

4) mirovinu bivših političkih zatvorenika i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika 0,55

5) mirovinu članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika 1,0

6) mirovinu zastupnika u Hrvatskome saboru, bivših članova Vlade Republike Hrvatske, sudaca Ustavnog suda Republike Hrvatske i glavnog državnog revizora i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika 0,45

7) mirovinu ovlaštenih službenih osoba unutarnjih poslova i pravosuđa i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih djelatnika 0,60

8) mirovine bivših članova Izvršnog vijeća Sabora i administrativno umirovljenih saveznih javnih službenika i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika 0,75

9) mirovine ostvarene prema **Zakonu o** posebnim pravima iz **mirovinskog osiguranja** i pravima po osnovi nezaposlenosti zaposlenika u Istarskim ugljenokopima »Tupljak« d.d. Labin i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih korisnika 0,75

10) mirovine radnika profesionalno izloženih azbestu i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih korisnika 0,90

11) mirovine djelatnih vojnih osoba koje su ostvarene i određene na temelju **Zakona o mirovinskom** i invalidskom **osiguranju** vojnih osiguranika koji je 8. listopada 1991. preuzet u Republici Hrvatskoj kao republički **zakon** 0,65

12) mirovine djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba te radnika na poslovima razminiranja, koje se ostvaruju i određuju na temelju **Zakona o** pravima iz **mirovinskog osiguranja** djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, **Zakona o** humanitarnom razminiranju i **Zakona o** posebnim pravima iz **mirovinskog osiguranja** zaposlenika na poslovima razminiranja i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika 0,65

13) mirovine osiguranika članova posade broda u međunarodnoj i nacionalnoj plovidbi i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika 0,90 i

14) mirovine osiguranika kojem je u ukupan **mirovinski** staž uračunat i staž **osiguranja** navršen do 8. listopada 1991. prema **Zakonu o mirovinskom** i invalidskom **osiguranju** vojnih osiguranika, i plaće (osobni dohodak i posebni dodaci) ostvarene u bivšoj JNA u iznosu od 63,22%, i za obiteljsku mirovinu ostvarenu nakon smrti tih osiguranika iznosi 0,90.

(5) Osobni bodovi za dio mirovine ostvaren prema posebnom propisu iz stavka 2. ovoga članka određuju se tako da se ukupni osobni bodovi umanje za osobne bodove za dio mirovine izračunate prema stavku 3. ovoga članka.

(6) Za izračun dijelova mirovine prema ovome članku pod stažem **osiguranja** iz članka 25. ovoga **Zakona** smatra se uz efektivno razdoblje provedeno po osnovi rada u obveznom **mirovinskom osiguranju** i vrijeme staža **osiguranja** koje se osiguraniku koji je radio na osobito teškim i za zdravlje štetnim radnim mjestima ili zanimanjima računalo s povećanim trajanjem prema propisima koji su bili ili su na snazi u razdoblju u kojemu je staž **osiguranja** ostvaren.

(7) Na mirovine pripadnika bivše JNA, preuzete sukcesijom bivše SFRJ, čije je korištenje osigurano na temelju općeg propisa koji je bio na snazi do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, mirovine pripadnika Hrvatskog vijeća obrane koje se ostvaruju na temelju Ugovora između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine o suradnji na području prava stradalnika rata u Bosni i Hercegovini i mirovine bivših službenika u savezima bivše SFRJ preuzetih člankom 38. **Zakona o mirovinskom osiguranju** ne primjenjuju se stavci 1. i 2. ovoga članka.

Članak 81.

(1) Vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju plaća i osnovica **osiguranja** ostvarenih od 1. siječnja 1970., tako da se plaća, odnosno osnovica **osiguranja** utvrđena za svaku kalendarsku godinu podijeli s prosječnom godišnjom plaćom svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj za istu kalendarsku godinu. Plaće ili osnovice koje su u bruto svoti dijele se s prosječnom bruto plaćom, a ako su u neto svoti s prosječnom neto plaćom.

(2) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2003., u kojima je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu veću od najviše godišnje osnovice za obračunavanje doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna **osiguranja**, uzima se najviša godišnja osnovica za godinu za koju se utvrđuju vrijednosni bodovi razmjerno stažu **osiguranja** ostvarenom u toj godini.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, za kalendarske godine, počevši od 1. siječnja 2009., za koje je osiguranik uz plaću, odnosno osnovicu ostvario i ostale primitke uz plaću prema kojima se utvrđuje obveza doprinosa, za utvrđivanje vrijednosnih bodova uzima se osnovica prema kojoj su obračunati doprinosi za **mirovinsko osiguranje**, ali najviše do iznosa najviše godišnje osnovice propisane za tu godinu, bez obzira na ostvareni staž **osiguranja** u toj godini.

(4) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova za staž **osiguranja** navršen prema članku 175. stavku 5. ovoga **Zakona**, uz plaću ostvarenu u odnosnoj kalendarskoj godini, uzima se i osnovica za obračun i plaćanje doprinosa za **mirovinsko osiguranje** razmjerno stažu **osiguranja** ostvarenom prema toj odredbi, a za utvrđivanje vrijednosnih bodova za staž **osiguranja** korisnika iz članka 27. stavka 6. ovoga **Zakona** za razdoblje do punog radnog vremena za te korisnike uzima se osnovica za obračun i plaćanje doprinosa za **mirovinsko osiguranje** razmjerno stažu **osiguranja** ostvarenom za te korisnike prema toj odredbi.

(5) Vrijednosni bodovi iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se i na temelju drugih dohodaka na koje su plaćeni doprinosi za obvezno **mirovinsko osiguranje**.

(6) Za razdoblja **mirovinskog** staža navršenog do 31. prosinca 1969. uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi. Prosječni vrijednosni bodovi uzimaju se i za razdoblja **mirovinskog** staža navršenog od 1. siječnja 1970. u kojima nije ostvarena plaća, odnosno osnovica **osiguranja** ili ne postoje podaci o plaći, odnosno osnovici **osiguranja**, kao i za razdoblja u kojima su osiguranici dok su imali status prognanika imali pravo na minimalnu plaću.

(7) Za utvrđivanje vrijednosnih bodova hrvatskom državljaninu za razdoblja staža **osiguranja** navršenog do 8. listopada 1991. prema prijašnjim propisima kojima su bila uređena prava vojnih osiguranika uzimaju se plaće (osobni dohodak i posebni dodaci) ostvarene u bivšoj JNA u iznosu od 63,22%.

(8) Prosječni vrijednosni bodovi utvrđuju se tako da se zbroj vrijednosnih bodova iz stavaka 1. do 5. i stavka 7. ovoga članka i članaka 82., 83. i 84. ovoga **Zakona** podijeli s razdobljem za koje su obračunati.

(9) Osiguraniku kojem se ne mogu utvrditi vrijednosni bodovi ni za jednu kalendarsku godinu od 1. siječnja 1970. zbog toga što osiguranik nakon toga dana nije bio osiguran ili za razdoblja nakon toga dana nema podataka o plaći, odnosno osnovici **osiguranja**, vrijednosni bodovi će se utvrditi tako da će se za svaku godinu **mirovinskog** staža uzeti jedan vrijednosni bod.

(10) Plaća ostvarena za godinu u kojoj se ostvaruje pravo na mirovinu ne uzima se za utvrđivanje vrijednosnih bodova, već se za tu godinu uzimaju prosječni vrijednosni bodovi iz stavka 8. ovoga članka razmjerno stažu **osiguranja** u toj godini.

(11) Kada je ukupni **mirovinski** staž navršen u godinama, mjesecima i danima, tada se ukupni **mirovinski** staž računa tako da se za svaki dodatni mjesec navršenoga staža punim godinama dodaje po 0,0834, a za svaki dodatni dan po 0,00274.

(12) Jedan vrijednosni bod u smislu stavka 1. ovoga članka predstavlja plaću u visini prosječne plaće u Republici Hrvatskoj u jednoj kalendarskoj godini.

Članak 82.

(1) Osiguraniku, odnosno korisniku mirovine koji je pravomoćnom sudskom presudom, sudskom nagodbom ili izvansudskom nagodbom potvrđenom kod javnog bilježnika ostvario pravo na plaću, vrijednosni bodovi utvrđuju se na temelju plaća koje bi pripadale na osnovi **zakona**, ugovora o radu, kolektivnog ugovora ili pravilnika o radu u odgovarajućem razdoblju, bez kamata po toj osnovi.

(2) Odredba stavka 1. ovoga članka primjenjuje se za razdoblje na koje se odnosi pravomoćna sudska presuda, odnosno sudska ili izvansudska nagodba.

Članak 83.

(1) Za razdoblja staža **osiguranja** navršenog od 1. siječnja 1970. do 31. prosinca 1998. u kojima su ostvarene naknade plaće prema propisima o **mirovinskom** i invalidskom **osiguranju**, za izračun vrijednosnih bodova uzimaju se osnovice od kojih su određene te naknade plaće, a u slučaju naknade plaće zbog manje plaće na drugom poslu za izračun se uzima ostvarena naknada.

(2) Za razdoblja staža **osiguranja** od 1. siječnja 1999. u kojima je ostvarena naknada plaće u vezi s pravom na profesionalnu rehabilitaciju, za izračun vrijednosnih bodova uzima se ostvarena naknada plaće.

Članak 84.

(1) Kada je osiguranik tijekom kalendarske godine ostvario naknadu plaće prema kojoj je propisana obveza obračunavanja doprinosa prema propisima o doprinosima za obvezna **osiguranja**, za izračun vrijednosnih bodova uzima se iznos naknade, odnosno osnovice prema kojoj su obračunati doprinosi.

(2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada je osiguranik ostvario naknadu plaće zbog privremene nesposobnosti za rad prema propisima o zdravstvenom **osiguranju** u razdoblju do 31. prosinca 1998., za to razdoblje uzimaju se prosječni vrijednosni bodovi iz razdoblja u kojem je osiguranik ostvario plaću, odnosno osnovicu **osiguranja**.

Članak 85.

(1) Polazni faktor ovisi o dobi osiguranika na dan stjecanja prava na mirovinu. Polazni faktor određuje u kojem se opsegu uzimaju vrijednosni bodovi pri određivanju mirovine. Vrijednosni bodovi uzimaju se u punom opsegu (polazni faktor 1,0):

1. za invalidsku mirovinu
2. za privremenu invalidsku mirovinu
3. za obiteljsku mirovinu nakon smrti osiguranika
4. za starosnu mirovinu
5. za prijevremenu starosnu mirovinu iz članaka 35. i 36. ovoga **Zakona**.

(2) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine određuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka smanjuje za svaki mjesec prije navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, i to za:

- s navršenih 35 godina **mirovinskog** staža – za 0,34% po mjesecu
- s navršenih 36 godina **mirovinskog** staža – za 0,32% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža – za 0,30% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža – za 0,25% po mjesecu
- s navršenih 39 godina **mirovinskog** staža – za 0,15% po mjesecu
- s navršenih 40 godina **mirovinskog** staža – za 0,10% po mjesecu.

(3) Polazni faktor za određivanje starosne mirovine osiguranika, koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 65. godine života i ima 35 godina **mirovinskog** staža, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovoga članka povećava za 0,15% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na starosnu mirovinu, a najviše za pet godina.

(4) Polazni faktor za određivanje prijevremene starosne mirovine osiguranika koji prvi put stječe mirovinu nakon navršene 60. godine života i ima 41 godinu staža **osiguranja** u efektivnom trajanju, utvrđuje se tako da se polazni faktor iz stavka 1. ovog članka povećava za 0,15% po mjesecu za svaki mjesec nakon navršenih godina života osiguranika propisanih za stjecanje prava na prijevremenu starosnu mirovinu, a najviše za pet godina. Za određivanje obiteljske mirovine iza smrti ovog osiguranika koji je umro nakon navršene 60. godine života i nije stekao mirovinu, primjenjuje se isti polazni faktor.

(5) Za određivanje obiteljske mirovine iza osiguranika koji je umro nakon navršene 65. godine života i nije stekao mirovinu primjenjuje se polazni faktor iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 86.

(1) Osobni bodovi za određivanje mirovine dobivaju se tako da se prosječni vrijednosni bodovi iz članka 81. stavka 8. ovoga **Zakona** pomnože s ukupnim **mirovinskim** stažem i polaznim faktorom.

(2) Osnovica za utvrđivanje osobnih bodova su vrijednosni bodovi:

1. osiguranika – za određivanje starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine i privremene invalidske mirovine

2. umrlog osiguranika – za određivanje obiteljske mirovine.

(3) Pri određivanju osobnih bodova osiguranika za određivanje invalidske mirovine, ako je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti uzrokovan ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina **mirovinskog** staža.

(4) Ako je smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti, na osnovi kojeg osiguranik stječe pravo na invalidsku mirovinu, uzrokovano djelomično ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelomično bolešću ili ozljedom izvan rada, invalidska mirovina odredit će se kao jedna mirovina od zbroja osobnih bodova obračunatih u razmjernom dijelu za slučaj ozljede na radu ili profesionalne bolesti prema stavku 3. ovoga članka i u razmjernom dijelu za slučaj bolesti ili ozljede izvan rada prema stavku 1. ovoga članka.

(5) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 21 godinu **mirovinskog** staža.

(6) Pri određivanju osobnih bodova umrlog osiguranika, čija smrt je uzrokovana ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, za određivanje obiteljske mirovine uzimaju se vrijednosni bodovi najmanje za 40 godina **mirovinskog** staža.

(7) Ako je osiguranik umro kao korisnik invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, odnosno kao korisnik invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome **Zakonu**, koja mu je za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti isplaćivana prema članku 87. stavku 1. točki 7. odnosno 8. ovoga **Zakona**, osobni bodovi umrlog osiguranika odredit će se tako da će se uzeti u obzir i vrijednosni bodovi za staž **osiguranja** nakon nastanka njegove profesionalne nesposobnosti za rad utvrđene do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, odnosno djelomičnog gubitka radne sposobnosti prema ovome **Zakonu**.

(8) Nakon smrti korisnika starosne mirovine, prijevremene starosne mirovine, invalidske mirovine zbog trajnog gubitka radne sposobnosti (opće nesposobnosti za rad) i invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, kao i invalidske mirovine zbog djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome **Zakonu**, koji nije bio zaposlen, odnosno obavljao samostalnu djelatnost, obiteljska mirovina odredit će se na temelju osobnih bodova korisnika mirovine u trenutku smrti, uz primjenu **mirovinskog** faktora iz članka 87. stavka 1. točke 9. ovoga **Zakona**.

Članak 87.

(1) **Mirovinski** faktor iznosi za:

1) starosnu mirovinu	1,0
2) starosnu mirovinu koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja do polovice punog radnog vremena	1,0
3) prijevremenu starosnu mirovinu	1,0
4) privremenu invalidsku mirovinu koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti	0,8
5) invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti	1,0
6) invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje za vrijeme nezaposlenosti	0,8
7) invalidsku mirovinu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti	0,5
8) invalidsku mirovinu ostvarenu zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti uzrokovane ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću koja se isplaćuje osiguraniku za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti	0,6667
9) obiteljsku mirovinu u slučaju ako mirovina pripada samo udovici, odnosno udovcu i djeci osiguranika, ili samo roditeljima, ili braći, sestrama i drugoj djeci bez roditelja uzetoj na uzdržavanje, i to ako mirovinu koristi:	
– jedan član obitelji	0,7
– dva člana obitelji	0,8
– tri člana obitelji	0,9
– četiri i više članova obitelji	1,0

(2) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca i roditelji osiguranika, **mirovinski** se faktor određuje tako da se udovici, odnosno udovcu i djeci odredi prema stavku 1. točki 9. ovoga članka, a roditeljima ostatak do 1,0. Ako bi udovici, odnosno udovcu i djeci s obzirom na njihov broj **mirovinski** faktor iznosio 1,0, **mirovinski** faktor za udovicu, odnosno udovca i djecu iznosi 0,9, a za roditelje 0,1.

(3) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac, djeca ili roditelji i drugi članovi obitelji (brat, sestra i drugo dijete bez roditelja uzeto na uzdržavanje), **mirovinski** se faktor određuje tako da se udovici, odnosno udovcu, djeci ili roditeljima odredi prema stavku 1. točki 9. ovoga članka, a drugim članovima obitelji – ostatak do 1,0.

(4) Ako pravo na obiteljsku mirovinu ima udovica, odnosno udovac i bivši bračni drug osiguranika, odnosno korisnika mirovine, oboje se, radi određivanja obiteljske mirovine prema ovome **Zakonu**, smatraju jednim članom obitelji pa im se **mirovinski** faktor određuje za jednog člana obitelji.

Članak 88.

(1) Aktualna vrijednost mirovine je utvrđena svota mirovine za jedan osobni bod.

(2) Aktualna vrijednost mirovine utvrđuje se za svako polugodište tako da se aktualna vrijednost mirovine uskladi po stopi iz stavka 3., odnosno stavka 4. ovoga članka.

(3) Stopa usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine koja se primjenjuje 1. siječnja 2014. i 1. srpnja svake kalendarske godine određuje se tako da se aktualna vrijednost mirovine uskladi po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu i stope promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnom polugodištu u odnosu na polugodište koje mu prethodi.

(4) Stopa usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine koja se primjenjuje 1. siječnja svake kalendarske godine počevši od 1. siječnja 2015. određuje se u visini razlike između stope godišnjeg rasta mirovina određene prema stavku 5. ovoga članka i stope usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine utvrđene šest mjeseci prije toga dana prema stavku 3. ovoga članka.

(5) Stopa godišnjeg rasta mirovina određuje se tako da se zbroji stopa promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnoj kalendarskoj godini i stopa promjene prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prethodnoj kalendarskoj godini u odnosu na godinu koja joj prethodi i to:

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa iz stavka 5. ovoga članka manji od 45%, stopa godišnjeg rasta mirovina određuje se tako da se zbroji 30% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 70% stope promjene prosječne plaće ili

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa iz stavka 5. ovoga članka u rasponu od 45 do 55%, stopa godišnjeg rasta mirovina određuje se tako da se zbroji 50% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 50% stope promjene prosječne plaće ili

– ako je udio stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u zbroju stopa iz stavka 5. ovoga članka veći od 55%, stopa godišnjeg rasta mirovina određuje se tako da se zbroji 70% stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena i 30% stope promjene prosječne plaće.

(6) Za izračun udjela stope promjene potrošačkih cijena u zbroju stopa iz stavka 5. ovoga članka uzimaju se apsolutni brojevi tih stopa.

(7) Aktualna vrijednost mirovine se ne usklađuje ako je stopa usklađivanja iz stavka 3., odnosno 4. ovoga članka jednaka ili manja od nule.

(8) Aktualnu vrijednost mirovine utvrđuje upravno vijeće Zavoda na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku najkasnije dva mjeseca nakon isteka svakog polugodišta.

Članak 89.

(1) Za mirovine ili dio mirovine određene, odnosno ostvarene prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima, aktualnu vrijednost mirovine utvrđuje odlukom Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za **mirovinski** sustav, uz prethodno pribavljeno mišljenje ministra nadležnog za financije.

(2) Vlada Republike Hrvatske utvrđuje aktualnu vrijednost mirovine na način da aktualnu vrijednost mirovine iz stavka 1. ovoga članka može uskladiti najviše do stope usklađivanja aktualne vrijednosti mirovine iz članka 88. stavaka 3. i 4. ovoga **Zakona**.

9. Najniža mirovina

Članak 90.

(1) Osiguraniku koji ostvaruje mirovinu samo prema odredbama ovoga **Zakona**, a kojem je mirovina određena prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. do 88. ovoga **Zakona** manja od najniže mirovine, odredit će se najniža mirovina.

(2) Najniža mirovina određuje se za svaku godinu **mirovinskog** staža u visini od 0,825% od prosječne bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u 1998. godini prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

(3) Najniža mirovina korisnika invalidske mirovine, čiji je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, određuje se prema stavku 2. ovoga članka, za 40 godina **mirovinskog** staža.

(4) Najniža mirovina korisnika invalidske mirovine, čiji je djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti djelomično posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, a djelomično posljedica bolesti ili ozljede izvan rada, određuje se od zbroja najnižih mirovina obračunatih u razmjernom dijelu za slučaj djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti uzrokovanog ozljedom na radu ili profesionalnom bolešću, prema stavku 3. ovoga članka, i razmjernom dijelu za slučaj bolesti ili ozljede izvan rada, prema stavku 2. ovoga članka.

(5) Najniža mirovina korisnika obiteljske mirovine nakon smrti osiguranika, čija je smrt posljedica ozljede na radu ili profesionalne bolesti, određuje se, prema stavku 2. ovoga članka, za 40 godina **mirovinskog** staža.

(6) Najniža mirovina određuje se uz primjenu polaznog faktora i **mirovinskog** faktora prema ovome **Zakonu**.

(7) Korisniku starosne i invalidske mirovine ostvarene zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 56. ovoga **Zakona**, kao i korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, najniža mirovina ne pripada za vrijeme zaposlenja ili obavljanja samostalne djelatnosti.

(8) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad iz stavka 7. ovoga članka nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, najniža mirovina određuje se odgovarajućom primjenom stavaka 2., 3., 4. i 6. ovoga članka.

10. Osnovna mirovina

Članak 91.

(1) Osiguraniku osiguranom u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje koji je ostvario staž **osiguranja** u razdoblju do početka primjene

obveznog **mirovinskog osiguranja** na temelju individualne kapitalizirane štednje, starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina određuju se na način da se dio mirovine koji mu pripada za **mirovinski** staž navršen do tog dana određuje kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti, a dio mirovine koji mu pripada za **mirovinski** staž od toga dana određuje se kao osnovna mirovina.

(2) Osiguraniku osiguranom u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje koji nije ostvario staž **osiguranja** u razdoblju do početka primjene obveznog **mirovinskog osiguranja** na temelju individualne kapitalizirane štednje, starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina određuju se kao osnovna mirovina.

(3) Članu obitelji osiguranika osiguranog u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje čija su sredstva s osobnog računa naslijeđena, obiteljska mirovina na koju ima pravo iz obveznog **mirovinskog osiguranja** na temelju generacijske solidarnosti određuje se tako da se dio mirovine koji mu pripada za **mirovinski** staž ostvaren od početka primjene obveznog **mirovinskog osiguranja** na temelju individualne kapitalizirane štednje određuje kao osnovna mirovina.

Članak 92.

(1) Osiguraniku mlađem od 55 godina života ili osiguranom kraće od 10 godina u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje kod kojeg je nastao potpuni gubitak radne sposobnosti određuje se invalidska mirovina kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti.

(2) Osiguraniku osiguranom u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje starosna mirovina i prijevremena starosna mirovina ostvarena pod povoljnijim uvjetima od uvjeta utvrđenih ovim **Zakonom** određuje se kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti.

(3) Članovima obitelji umrlog osiguranika mlađeg od 55 godina života ili osiguranog kraće od 10 godina u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje određuje se obiteljska mirovina za ukupni **mirovinski** staž umrlog osiguranika kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti.

(4) U slučajevima ostvarivanja prava na mirovinu prema stavcima 1., 2. i 3. ovoga članka, nositelj provedbe obveznoga **mirovinskog osiguranja** na temelju individualne kapitalizirane štednje prenijet će u državni proračun ukupnu kapitaliziranu svotu doprinosa osiguranika iz tog **osiguranja** s osobnog računa osiguranika.

Članak 93.

(1) Osobni bodovi za osnovnu mirovinu određuju se tako da se osobni bodovi određeni na temelju **mirovinskog** staža navršenog od početka **osiguranja** u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje pomnože s faktorom osnovne mirovine određenim za kalendarsku godinu u kojoj osiguranik stječe pravo na mirovinu.

(2) Faktor osnovne mirovine iz stavka 1. ovoga članka određuje se 1. siječnja svake godine u visini prosjeka udjela stope doprinosa za obvezno **mirovinsko osiguranje** na temelju generacijske solidarnosti propisane za osiguranike osigurane u oba obvezna **mirovinska osiguranja** u ukupnoj stopi doprinosa za **mirovinsko osiguranje** u razdoblju od 1. siječnja 2002. do tekuće godine.

(3) Faktor osnovne mirovine primjenjuje se i na najnižu mirovinu i najvišu mirovinu određenu na temelju **mirovinskog** staža navršenog od početka **osiguranja** u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju individualne kapitalizirane štednje, a na temelju **mirovinskog** staža ostvarenog do toga dana, najniža mirovina i najviša mirovina prema **Zakonu** o najvišoj mirovini («Narodne novine», br. 162/98. i 82/01.) određuju se kao da je osiguranik bio osiguran samo u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti.

(4) Faktor osnovne mirovine iz stavka 2. ovoga članka utvrđuje Upravno vijeće Zavoda.

11. Usklađivanje mirovina

Članak 94.

(1) Mirovine se usklađuju od 1. siječnja i od 1. srpnja svake kalendarske godine prema novoj aktualnoj vrijednosti mirovine utvrđene prema članku 88. ovoga **Zakona**.

(2) Mirovine ili dio mirovine ostvarene, odnosno određene prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima usklađuju se od 1. siječnja i od 1. srpnja svake kalendarske godine prema aktualnoj vrijednosti mirovine iz članka 89. ovoga **Zakona** ako je realni rast bruto društvenog proizvoda prema podacima Državnog zavoda za statistiku u svakom od tri prethodna uzastopna tromjesečja najmanje 2,0% u odnosu na isto tromjesečje prethodne kalendarske godine i ako je deficit državnog proračuna u istom razdoblju manji od 3%.

12. Zajedničke odredbe o korištenju, gubitku i ponovnom određivanju prava

Članak 95.

(1) Mirovine i druga primanja iz **mirovinskog osiguranja** utvrđuju se u mjesečnoj svoti i isplaćuju unatrag.

(2) Za isplatu mirovine i drugih primanja iz **mirovinskog osiguranja** obavezan je osobni identifikacijski broj (OIB) korisnika primanja.

(3) U slučaju smrti korisnika mirovine, dospjela mirovina i druga primanja pripadaju do zadnjeg dana u mjesecu u kojem je korisnik umro.

(4) Zavod može obustaviti isplatu mirovine i drugih primanja iz **mirovinskog osiguranja** u okolnostima koje je izazvao korisnik primanja ako korisnik primanja ne dostavi osobni identifikacijski broj (OIB), ne dostavi potvrdu o životu, ne obnovi punomoć, ne dostavi obavijest o promjeni adrese, odnosno ne dostavi bilo koji drugi podatak ili dokument koji Zavod zatraži, a koji Zavod ne može pribaviti službenim putem, ili ako korisnik primanja ne obavi radnju ili ne izvijesti Zavod o činjenicama važnim za daljnju isplatu mirovine ili drugog primanja.

(5) Rok za dostavu podatka ili isprave koju Zavod zatraži ne može biti kraći od 30 dana.

(6) Isplata obustavljenog primanja iz stavka 1. ovoga članka ponovo će se uspostaviti od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon dostave Zavodu traženog podatka, isprave ili obavijesti, odnosno nakon poduzimanja potrebne radnje važne za daljnju isplatu primanja.

(7) Dospjela primanja iz stavka 4. ovoga članka, koja nisu isplaćena zbog okolnosti koje je izazvao korisnik primanja, mogu se naknadno isplatiti najviše za dvanaest mjeseci unatrag računajući od dana kada su Zavodu dostavljeni traženi podaci, isprave ili obavijesti.

Članak 96.

(1) Mirovine i druga primanja iz **mirovinskog osiguranja** koja su ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013. isplaćuju se u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvo putem banaka, odnosno putem pošte na adresu korisnika u Republici Hrvatskoj.

(2) Za mirovine i druga primanja iz **mirovinskog osiguranja** koja su ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013. putem pošte na adresu korisnika u Republici Hrvatskoj i nakon 1. siječnja 2014., troškovi isplate terete sredstva državnog proračuna.

(3) Mirovine i druga primanja iz **mirovinskog osiguranja** koja su ostvarena i isplaćuju se od 1. siječnja 2014. isplaćuju se u Republici Hrvatskoj ili u inozemstvo putem banaka.

(4) Isplata mirovina i drugih primanja iz **mirovinskog osiguranja** u inozemstvo obavlja se primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, međunarodnog ugovora o socijalnom **osiguranju** ili primjenom uzajamnosti, odnosno na temelju rješenja Zavoda o odobravanju isplate u državu s kojom nije sklopljen ugovor ili nema uzajamnosti.

Članak 97.

(1) Radi uređivanja međusobnih odnosa u vezi s načinom, uvjetima isplate i povratom mirovina i drugih primanja iz članka 96. stavaka 1. do 3. ovoga **Zakona** Zavod zaključuje ugovor s bankama i poštom.

(2) Mirovine i druga primanja koja su isplaćena prema članku 96. stavcima 1. do 3. ovoga **Zakona** i stavku 1. ovoga članka **Zakona** nakon smrti korisnika primanja, pripadaju državnom proračunu Republike Hrvatske, a na zahtjev Zavoda banka i pošta su obvezne vratiti ih.

(3) Odmah po saznanju činjenice smrti korisnika mirovine ili drugog primanja banka i pošta su obvezne onemogućiti raspolaganje sredstvima iz stavka 2. ovoga članka.

(4) Iz sredstava uplaćenih nakon smrti korisnika mirovine ili drugog primanja ne mogu se naplaćivati potraživanja banaka i drugih vjerovnika koja imaju od tih osoba kao dužnika.

(5) Ako banka ili pošta ne vrati sredstva isplaćena prema stavku 2. ovoga članka, zato što je njima raspolagala druga osoba, obvezne su na zahtjev Zavoda u roku od osam dana dostaviti podatke o osobi koja je raspolagala tim sredstvima, a i ostale podatke koje Zavod još zatraži o obavljenom raspolaganju, ako ih imaju.

(6) Banka i pošta su odgovorne Zavodu za nastalu štetu ako protivno ugovoru ili ovome **Zakonu** isplate mirovinu ili druga primanja iz **mirovinskog osiguranja**.

Članak 98.

Ako osiguranik, odnosno korisnik mirovine stekne pravo na dvije ili više mirovina prema ovome **Zakonu** ili nekom drugom **zakonu** Republike Hrvatske u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti, može koristiti samo jednu mirovinu, prema vlastitom izboru.

Članak 99.

(1) Korisniku mirovine koji se zaposli ili počne obavljati djelatnost na temelju koje postoji obveza na **osiguranje** isplata mirovine se obustavlja.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, mirovina se ne obustavlja:

1. korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga **Zakona** i nastavi raditi do polovice punog radnog vremena uz izmijenjeni ugovor o radu

2. korisniku starosne mirovine koji je ostvario starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga **Zakona** i korisniku starosne mirovine koji je tu mirovinu ostvario do stupanja na snagu ovoga **Zakona** koji se tijekom korištenja prava zaposli do polovice punog radnog vremena

3. korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene do stupanja na snagu ovoga **Zakona**

4. korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome **Zakonu**

5. korisniku koji obavlja sezonske poslove u poljoprivredi prema propisima o poticanju zapošljavanja i drugim propisima kojima je ovo pitanje uređeno na drugačiji način, odnosno izričito propisano da se ne obustavlja isplata mirovine

6. korisniku koji ostvaruje drugi dohodak, odnosno obavlja drugu djelatnost (članak 17. ovoga **Zakona**).

Članak 100.

(1) Korisnik prijevremene starosne mirovine koji je nakon stjecanja prava na mirovinu navršio najmanje jednu godinu staža **osiguranja** može nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na **mirovinsko osiguranje** ostvariti pravo na novu starosnu mirovinu, odnosno prijevremenu starosnu mirovinu, ako su ispunjeni uvjeti godina života i **mirovinskog** staža iz članaka 33., 34., 35., 180. i 182. ovoga **Zakona**. Nova mirovina odredit će se prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. do 88. ovoga **Zakona**, prema ukupnom navršenom **mirovinskom** stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na prijevremenu starosnu mirovinu.

(2) Pri određivanju mirovine prema stavku 1. ovoga članka polazni faktor se određuje tako da se polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja prijevremena starosna mirovina poveća za 0,15% za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine zbog zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, a može iznositi najviše 1,0.

(3) Korisniku starosne mirovine može se nakon prestanka zaposlenja, odnosno obavljanja djelatnosti po osnovi koje je obvezno osiguran na **mirovinsko osiguranje** odrediti nova mirovina ako je navršio najmanje jednu godinu staža **osiguranja** nakon stjecanja prava na starosnu mirovinu i ispunjava uvjete starosti i **mirovinskog** staža za starosnu mirovinu. Nova mirovina odredit će se prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. do 88. ovoga **Zakona** prema ukupno navršenom **mirovinskom** stažu i ostvarenim vrijednosnim bodovima prije i poslije ostvarivanja prava na starosnu mirovinu.

(4) Ako je korisniku iz stavka 3. ovoga članka za vrijeme zaposlenja bila isplaćivana starosna mirovina, polazni faktor se određuje u visini polaznog faktora na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina.

(5) Korisniku starosne mirovine iz članaka 33. i 175. ovoga **Zakona** kojemu je bila obustavljena isplata starosne mirovine za vrijeme zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne djelatnosti, a koji ima 35 godina **mirovinskog** staža, polazni faktor se određuje tako da se polazni faktor na temelju kojeg je bila određena prijašnja starosna mirovina poveća za 0,15% za svaki mjesec za koji je bila obustavljena isplata mirovine, a može iznositi najviše 1,09.

(6) Korisniku prijevremene starosne mirovine koji je ostvario pravo na mirovinu prema članku 35. ovoga **Zakona** navršenjem uvjeta za ostvarivanje prava na starosnu mirovinu prema člancima 33. i 180. ovoga **Zakona** ne povećava se polazni faktor za određivanje starosne mirovine prema članku 85. stavku 3. ovoga **Zakona**.

(7) Korisniku invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ostvarene do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, kao i korisniku invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavka 3. ovoga **Zakona** ako ostvari invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, nova mirovina odredit će se na temelju **mirovinskog** staža i ostvarenih vrijednosnih bodova do dana stjecanja prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, prava na starosnu ili prijevremenu starosnu mirovinu, a polazni faktor može iznositi najviše 1,0.

Članak 101.

(1) Korisnik mirovine može ovlastiti opunomoćenika da u njegovo ime prima mirovinu, odnosno naknadu zbog tjelesnog oštećenja.

(2) Punomoć iz stavka 1. ovoga članka koja je dostavljena Zavodu vrijedi jednu godinu.

(3) Kada je korisnik mirovine stavljen pod skrbništvo, kao osoba potpuno lišena poslovne sposobnosti ili lišena poslovne sposobnosti glede raspolaganja prihodima, Zavod njegovu mirovinu isplaćuje u skladu s odlukom nadležnog centra za socijalnu skrb.

(4) Korisnik mirovine smješten u ustanovu za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba može ovlastiti Zavod da njegovu mirovinu isplaćuje na račun odnosno ustanove u svrhu pokrića troškova smještaja u toj ustanovi.

Članak 102.

Korisnik prava, opunomoćenik, centar za socijalnu skrb, odnosno ustanova za zbrinjavanje starijih i nemoćnih osoba iz članka 101. ovoga **Zakona** dužni su u roku od 15 dana prijaviti Zavodu svaku promjenu nastalu u osobnim ili u stvarnim okolnostima koja utječe na pravo ili na opseg korištenja toga prava.

Članak 103.

(1) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda po službenoj dužnosti provodi nadzor i kontrolu postupanja ili rješavanja u upravnim stvarima u kojima je doneseno rješenje protiv kojeg se ne može podnijeti žalba, odnosno protiv kojega se ne može podnijeti žalba niti pokrenuti upravni spor.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda u postupku nadzora i kontrole iz stavka 1. ovoga članka provodi provjeru svih činjenica koje utječu na ostvarivanje, korištenje, gubitak i ponovno određivanje prava na **mirovinsko osiguranje** i iz **mirovinskog osiguranja**.

V. MATIČNA EVIDENCIJA

Članak 104.

(1) Zavod obvezno vodi matičnu evidenciju o osiguranicima, poslovima iz članka 38. ovoga **Zakona**, korisnicima prava iz **mirovinskog osiguranja** te obveznicima doprinosa na način i u skladu s odredbama ovoga **Zakona**.

(2) Podaci iz stavka 1. ovoga članka evidentiraju se u matičnoj evidenciji na način i u postupku koji utvrđuje Zavod općim aktom.

(3) Evidenciju o vremenu koje su osiguranci proveli na određenim poslovima u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu pravosuđa vode ta tijela.

Članak 105.

(1) U matičnu evidenciju unose se i podaci o:

1. osiguranicima i osobama koje nisu osigurane, a kojima je **mirovinski** staž utvrđen rješenjem

2. osobama kojima je razdoblje provedeno u **osiguranju** do dana pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji upisano u radnu knjižicu

3. osobama koje su ostvarile pravo iz **mirovinskog osiguranja** (korisnici prava)

4. obveznicima doprinosa za **mirovinsko osiguranje**

(2) Zavod utvrđuje metodološka načela i kodeks šifara za vođenje matične evidencije nakon što pribavi mišljenje Državnog zavoda za statistiku.

Članak 106.

(1) Zavod je obvezan utvrditi točnost i potpunost podataka koji se unose u matičnu evidenciju i koji služe za ostvarivanje prava iz **mirovinskog osiguranja**.

(2) Podaci uneseni u matičnu evidenciju, na način propisan ovim **Zakonom**, mogu se naknadno mijenjati samo ako se utvrdi da su netočni.

(3) Zavod osigurava tajnost podataka unesenih u matičnu evidenciju na način propisan **zakonom** i općim aktom Zavoda.

Članak 107.

(1) Podaci sadržani u matičnoj evidenciji koriste se za ostvarivanje prava iz **mirovinskog osiguranja**, provedbu tog **osiguranja** i za druge potrebe određene **zakonom** i općim aktom Zavoda.

(2) Zavod je dužan osiguraniku, na njegov zahtjev, izdati potvrdu o podacima unesenim u matičnu evidenciju. Potvrda je javna isprava.

(3) Osiguranik koji smatra da podaci iz potvrde nisu točni i potpuni ima pravo zahtijevati u roku od 15 dana od dana primitka potvrde da mu Zavod pribavi nedostajuće podatke, odnosno ispravi netočne podatke te izda novu potvrdu.

Članak 108.

(1) Obveznici doprinosa dužni su Zavodu dostavljati podatke propisane ovim **Zakonom** i općim aktom Zavoda na propisanim prijavama.

(2) Središnji registar osiguranika, Porezna uprava i druge nadležne institucije dužne su Zavodu dostavljati podatke propisane posebnim propisima.

(3) Obveznici doprinosa dužni su omogućiti Zavodu provjeru dostavljenih podataka.

(4) Ako poslodavac ili sam obveznik doprinosa ne dostavi podatke u roku, Zavod će poduzeti mjere prema odredbama ovoga **Zakona**.

(5) U postupku kontrole podataka osiguranika, odnosno ostvarivanja prava iz **mirovinskog osiguranja** obveznik doprinosa obvezan je na zahtjev Zavoda dostaviti podatke o stažu **osiguranja** i osnovici na propisanoj prijavi.

(6) Za točnost podataka za osiguranike zaposlene kod pravnih i fizičkih osoba, a koji su dostavljeni i preuzeti od tijela iz stavka 2. ovoga članka, odgovaraju obveznici doprinosa iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 109.

(1) Radi utvrđivanja točnosti podataka i činjenica o kojima ovisi pravo iz **mirovinskog osiguranja** osiguranika poslodavac, odnosno obveznik doprinosa dužan je Zavodu omogućiti provjeru poslovnih knjiga, financijske dokumentacije i drugih evidencija.

(2) Ako Zavod u postupku iz stavka 1. ovoga članka utvrdi nepravilnosti, o tome sastavlja zapisnik koji dostavlja Poreznoj upravi.

(3) Postupak i način kontrole iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje Zavod općim aktom.

Članak 110.

Svojstvo osiguranika, **mirovinski** staž, plaće, osnovice **osiguranja**, naknade plaće i drugo utvrđuju se na osnovi isprava izdanih u skladu sa **zakonom**, odnosno potvrdama izdanim na temelju propisanih evidencija.

Članak 111.

Za vođenje matične evidencije mjesno je nadležna područna ustrojstvena jedinica Zavoda, i to:

1. za osiguranike zaposlene kod poslodavca – prema sjedištu poslodavca, odnosno prema sjedištu njegove podružnice
2. za osiguranike samostalnih djelatnosti, osiguranike obrtnike i osiguranike trgovce pojedince upisane u odgovarajući registar – prema mjestu registracije, odnosno obavljanja djelatnosti
3. za osiguranike zaposlene u inozemstvu – prema prebivalištu osiguranika, odnosno prema prebivalištu koje je osiguranik imao prije odlaska u inozemstvo
4. za nezaposlene – prema sjedištu nadležne službe zapošljavanja
5. za poljoprivrednike – prema prebivalištu osiguranika
6. za članove posade broda u međunarodnoj plovidbi – prema sjedištu poslodavca, odnosno njegove podružnice, a za članove posade broda čiji je poslodavac strana osoba – prema mjestu prebivališta
7. za osiguranike u produženom **osiguranju** – prema prebivalištu osiguranika
8. za osiguranike članove uprave trgovačkih društava, izvršne direktore i upravitelje zadruge – prema sjedištu trgovačkog društva, odnosno sjedištu zadruge
9. za sezonske radnike u poljoprivredi – prema sjedištu poslodavca, odnosno sjedištu njegove podružnice, prema prebivalištu poslodavca ili prebivalištu sezonskog radnika u poljoprivredi
10. za korisnike prava – ustrojstvena jedinica Zavoda u kojoj je osiguranik ostvario pravo iz **mirovinskog osiguranja**, odnosno ustrojstvena jedinica Zavoda koja obavlja isplatu **mirovinskog** primanja

11. za radnika zaposlenog kod stranog poslodavca koji rad obavlja u Republici Hrvatskoj – prema adresi prebivališta.

Članak 112.

(1) Podatke za vođenje matične evidencije obveznici dostavljaju u sljedećim rokovima:

1. podatke o početku poslovanja, prestanku poslovanja i promjenama u poslovanju obveznika doprinosa – u roku od 24 sata od početka ili prestanka poslovanja, odnosno na dan izvršnosti rješenja o upisu ili brisanju u odgovarajući registar, u roku od 24 sata od nastale promjene u poslovanju obveznika doprinosa

2. podatke o početku **osiguranja**, prestanku **osiguranja** i promjenama tijekom **osiguranja**, kao i promjene podataka – u roku od 24 sata od početka zaposlenja ili **osiguranja** ili pravomoćnosti rješenja o svojstvu osiguranika i osnovici **osiguranja**, u roku od 24 sata od prestanka zaposlenja ili **osiguranja**, odnosno promjene tijekom **osiguranja**

3. podatke o invalidima rada s pravom na profesionalnu rehabilitaciju – na dan kada je rješenje o priznanju tog prava, odnosno o prestanku tog prava postalo izvršno.

(2) Zavod je dužan primiti prijavu iz stavka 1. ovoga članka i potvrditi primitak prijave.

(3) Podatke na prijavi Zavod je dužan provjeriti i unijeti u matičnu evidenciju u roku od tri radna dana od primitka prijave.

(4) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada se sjedište poslodavca nalazi izvan Republike Hrvatske u državi članici Europske unije, rok za radnje određene stavkom 1. točkama 1. i 2. ovoga članka je 60 dana.

Članak 113.

(1) Podaci dostavljeni na prijavama unose se u matičnu evidenciju na informatički medij radi čuvanja i pohranjivanja.

(2) Umjesto izvornih čuvaju se prijave snimljene na informatičkom mediju koji osigurava istovjetnost reprodukcije s izvornom prijavom.

(3) Prijave iz stavka 1. ovoga članka i ovjerene preslike prijave iz stavka 2. ovoga članka javne su isprave.

Članak 114.

(1) Dokumentacija koja služi za ustanovljavanje i vođenje matične evidencije čuva se najmanje trideset godina, računajući od dana stjecanja prava utvrđenih na osnovi te dokumentacije, ali ne manje od deset godina od dana smrti korisnika prava, odnosno prestanka ili gubitka tih prava.

(2) Podaci za osobe o kojima se vode podaci u matičnoj evidenciji, a koje nisu stekle pravo iz **mirovinskog osiguranja**, čuvaju se najmanje četrdeset godina, računajući od posljednjeg unosa podataka u matičnu evidenciju.

(3) Dokumentacijom iz stavaka 1. i 2. ovoga članka smatraju se i podaci pohranjeni na informatičkim medijima u Zavodu.

Članak 115.

Nakon isteka rokova iz članka 114. ovoga **Zakona** stručno povjerenstvo Zavoda odabire i izlučuje registraturnu građu u skladu s propisima o zaštiti arhivske i registraturne građe.

VI. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA **MIROVINSKO OSIGURANJE** I IZ **MIROVINSKOG OSIGURANJA**

1. Nadležnost

Članak 116.

(1) Prava iz **mirovinskog osiguranja** ostvaruju se u Zavodu prema ovome **Zakonu**.

(2) O pravima iz **mirovinskog osiguranja** u prvome stupnju rješava područna ustrojstvena jedinica Zavoda.

(3) O pravu iz **mirovinskog osiguranja** u drugom stupnju rješava središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

2. Utvrđivanje prava na **osiguranje**

Članak 117.

(1) Pravo na **mirovinsko osiguranje** utvrđuje se priznanjem svojstva osiguranika.

(2) Svojstvo osiguranika utvrđuje Zavod na osnovi prijave **osiguranja** koju podnosi obveznik doprinosa, odnosno osiguranik kada je sam obveznik plaćanja doprinosa.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, prijavu na **osiguranje** prema članku 14. stavku 1. ovoga **Zakona** podnosi roditelj koji obavlja roditeljske dužnosti, a prema članku 14. stavku 3. ovoga **Zakona** nadležni centar za socijalnu skrb.

(4) Za osobe koje nemaju svojstvo osiguranika, a osigurane su u određenim okolnostima prema člancima 19. do 21. ovoga **Zakona**, pravo na **osiguranje** utvrđuje se kad nastane osigurani slučaj koji daje pravo iz **mirovinskog osiguranja**.

Članak 118.

(1) Osobe iz članka 17. ovoga **Zakona** stječu svojstvo osiguranika u godini u kojoj je ostvaren drugi dohodak, nakon što je u cijelosti uplaćen doprinos za **mirovinsko osiguranje**.

(2) Svojstvo osiguranika i staž **osiguranja** iz stavka 1. ovoga članka utvrđuje se na način propisan člancima 30. i 31. ovoga **Zakona**, na temelju podataka o osnovicama prema kojima su obračunati i uplaćeni doprinosi, a koje Zavodu dostavlja Središnji registar osiguranika i Porezna uprava Ministarstva financija.

Članak 119.

(1) Osoba za koju obveznik doprinosa ne podnese prijavu, odnosno odjavu **osiguranja** može zahtijevati da Zavod donese rješenje o priznanju, odnosno prestanku svojstva osiguranika.

(2) Ako osiguranik iz članaka 10., 11., 12. i 13. ovoga **Zakona** u roku od 30 dana od dana nastanka obveze na **osiguranje** ne podnese prijavu na **osiguranje**, Zavod će po službenoj dužnosti donijeti rješenje o priznanju svojstva osiguranika.

Članak 120.

Ako Zavod na temelju prijave na **osiguranje** ne prizna svojstvo osiguranika ili to svojstvo prizna po drugoj osnovi, donosi o tome rješenje.

Članak 121.

Osiguraniku prestaje svojstvo osiguranika prestankom okolnosti na temelju kojih je stekao svojstvo osiguranika, a osiguraniku iz članaka 11. i 13. ovoga **Zakona** i u slučaju stjecanja prava na mirovinu.

3. Utvrđivanje prava iz **osiguranja**

Članak 122.

(1) Postupak za ostvarivanje prava vodi Zavod na zahtjev osigurane osobe, ako ovim **Zakonom** nije drukčije određeno.

(2) **Mirovinski** staž, plaća, osnovice te druge činjenice koje utječu na stjecanje i utvrđivanje prava, uzimaju se pri ostvarivanju prava na mirovinu na osnovi podataka utvrđenih u matičnoj evidenciji.

(3) Za utvrđivanje činjenica iz stavka 2. ovoga članka ne mogu se kao jedino dokazno sredstvo koristiti izjave svjedoka.

Članak 123.

(1) Postupak za ostvarivanje prava iz **mirovinskog osiguranja** pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno osigurane osobe, ako ovim **Zakonom** nije drukčije određeno.

(2) Za vrijeme zaposlenja ili drugog svojstva koje je osnova **osiguranja** prema ovome **Zakonu**, postupak za ostvarivanje prava na temelju smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog, odnosno potpunog gubitka radne sposobnosti može se pokrenuti i na prijedlog izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu: doktor medicine) ili samog osiguranika, po završetku liječenja, odnosno po završenoj zdravstvenoj rehabilitaciji.

(3) Odredbe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se i u slučaju kada se prava iz **mirovinskog osiguranja** ponovno određuju zbog nastalih promjena u stanju preostale radne sposobnosti.

(4) Postupak radi kontrolnog pregleda iz članka 126. stavaka 1. i 2. ovoga **Zakona** obvezno pokreće Zavod po službenoj dužnosti, a vještačenje provodi ovlaštenu vještak kada se vještači u prvom stupnju, odnosno u povodu žalbe na rješenje toga tijela vještačenje provodi ovlaštenu viši vještak Zavoda.

(5) Tijekom postupka za ostvarivanja prava na starosnu mirovinu, ako osiguranik nastavlja raditi do polovice punog radnog vremena, poslodavac je dužan dostaviti prijavu o promjeni nastaloj tijekom **osiguranja**.

Članak 124.

(1) Zahtjev za ostvarivanje prava iz **mirovinskog osiguranja** primjenom uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti ili međunarodnih ugovora o socijalnom **osiguranju** smatra se urednim kada Zavod od nadležnog inozemnog nositelja **osiguranja** zaprimi kompletirane podatke potrebne za ostvarivanje prava.

(2) Iznimno od odredbi **Zakona** o općem upravnom postupku, kada se osoba koja je pokrenula postupak ili vodi upravni spor radi ostvarivanja prava iz **mirovinskog osiguranja** nalazi u inozemstvu, ta osoba nije obvezna odrediti opunomoćenika za primanje pismena s prebivalištem u Republici Hrvatskoj.

Članak 125.

(1) Kada doktor medicine koji je liječio osiguranika smatra da je liječenje i medicinska rehabilitacija završena i da je nastalo smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti, dužan je prethodno pripremiti cjelokupnu medicinsku dokumentaciju i zajedno sa svojim nalazom i mišljenjem dostaviti je Zavodu.

(2) Vještačenje u prvom stupnju u postupku utvrđivanja smanjenja radne sposobnosti, odnosno preostale radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti i tjelesnog oštećenja osiguranika te potpunog gubitka radne sposobnosti člana obitelji, obavlja na temelju medicinske dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka ovlaštenu vještak Centra za medicinsko vještačenje Zavoda o čemu donosi nalaz i mišljenje.

(3) Zavod na temelju nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka donosi rješenje o činjenici postojanja ili nepostojanja smanjenja radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti te djelomičnog i potpunog gubitka radne sposobnosti te drugim činjenicama o kojima ovisi pravo prema ovome **Zakonu**.

(4) Kada osiguranik žalbom pobija rješenje iz stavka 3. ovoga članka vještačenje provodi ovlaštenu viši vještak Centra za medicinsko vještačenje Zavoda.

(5) Nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka, odnosno višeg vještaka iz stavka 4. ovoga članka kojim je utvrđena činjenica iz stavka 2. ovoga **Zakona** podliježe obveznoj reviziji prije donošenja rješenja o pravu.

(6) U slučaju potrebe, ovlaštenu vještak prije donošenja nalaza i mišljenja može zatražiti od Centra za medicinsko vještačenje Zavoda ili od izabranog doktora medicine provođenje

odgovarajuće dodatne medicinske obrade, kao i provjeru medicinske dokumentacije priložene uz zahtjev.

(7) Centar za medicinsko vještačenje Zavoda provodi provjeru medicinske dokumentacije i u slučaju pravomoćnom presudom utvrđenog postojanja kaznenog djela učinjenog pri vještačenju ili obavljanju revizije nalaza i mišljenja o smanjenju ili potpunom gubitku radne sposobnosti na temelju koje je ostvareno pravo prema ovome **Zakonu**, kao i u slučaju ako je nastupila zastara kaznenog progona, ako je počinitelj umro ili je nepoznat, a ta okolnost je ustanovljena putem Državnog odvjetništva ili drugog nadležnog tijela kaznenog progona.

Članak 126.

(1) Nalazom i mišljenjem ovlaštenog vještaka u slučaju utvrđivanja smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti iz članka 39. stavaka 1. do 4. ovoga **Zakona** obvezno se utvrđuje da se kontrolni pregled mora obaviti najkasnije u roku od tri godine od dana utvrđene smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti. Na kontrolnom pregledu može se odrediti novi kontrolni pregled i rok u kojem će se on obaviti.

(2) Korisnik invalidske mirovine zbog potpunog gubitka radne sposobnosti koji stekne svojstvo osiguranika prema ovome **Zakonu**, osim osiguranika iz članka 17. ovoga **Zakona**, podliježe obveznom kontrolnom pregledu.

(3) U postupku nadzora i kontrole ministarstvo nadležno za **mirovinski** sustav i Centar za medicinsko vještačenje Zavoda mogu obavljati kontrolni pregled po službenoj dužnosti za prava utvrđena na temelju smanjene radne sposobnosti ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, tjelesnog oštećenja ili potpunog gubitka radne sposobnosti članova obitelji tijekom korištenja tih prava, a o tome donosi nalaz i mišljenje.

(4) Na temelju nalaza i mišljenja iz stavka 3. ovoga članka **Zakona** Zavod donosi rješenje.

(5) Ako se korisnik prava ne odazove na kontrolni pregled iz stavka 1., odnosno 3. ovoga članka na koji je uredno pozvan, a za to nema opravdane razloge (bolest, smrt člana obitelji, neodgodivo putovanje i drugi opravdan razlog), obustavlja se isplata mirovine, odnosno novčanog primanja iz **mirovinskog osiguranja** s prvim danom sljedećeg mjeseca nakon donošenja rješenja o obustavi isplate.

(6) Isplata obustavljenog **mirovinskog** primanja iz stavka 5. ovoga članka ponovo će se uspostaviti prvog dana idućeg mjeseca nakon mjeseca u kojem je obavljen kontrolni pregled, a najviše za dvanaest mjeseci unatrag.

(7) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, a u slučaju utvrđivanja potpunog gubitka radne sposobnosti na temelju medicinske dokumentacije dostavljene od inozemnog nositelja **mirovinskog osiguranja** koji nije utvrdio i obvezu kontrolnog pregleda korisnika invalidske mirovine, može se odrediti da navedeni korisnik ne podliježe kontrolnom pregledu.

Članak 127.

Vlada Republike Hrvatske uredbom uređuje način i postupak vještačenja u **mirovinskom osiguranju** prema ovome **Zakonu**.

Članak 128.

(1) Kada se rješava o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe, kao dan nastanka smanjene radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost ili djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno tjelesnog oštećenja uzima se dan kada je na temelju pregleda ovlaštenog vještaka dano mišljenje u smislu članka 125. stavka 2. ovoga **Zakona** ili mišljenje ovlaštenog višeg vještaka iz članka 125. stavka 4. ovoga **Zakona**. Iznimno, nastanak smanjene radne sposobnosti, djelomičnog ili potpunog gubitka radne sposobnosti, odnosno tjelesnog oštećenja prije obavljenog pregleda može se utvrditi na temelju medicinske dokumentacije iz prijašnjeg razdoblja.

(2) Kada se rješava o pravu člana obitelji osiguranika na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti, pri utvrđivanju dana nastanka potpunog gubitka radne sposobnosti ili statusa djeteta s invaliditetom s preostalom radnom sposobnošću uzima se u obzir dan od kojega pripada pravo na obiteljsku mirovinu.

Članak 129.

(1) Nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka o utvrđenoj smanjenoj radnoj sposobnosti, djelomičnom ili potpunom gubitku radne sposobnosti na temelju koje se stječe pravo prema ovome **Zakonu**, prije donošenja rješenja o pravu osiguranika, odnosno osigurane osobe, obvezno podliježu reviziji.

(2) Revizija nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka iz članka 1. ovoga članka obavlja se u ministarstvu nadležnom za **mirovinski** sustav.

(3) Pri obavljanju revizije može se zahtijevati dodatna medicinska obrada u nezavisnom dijagnostičkom centru, odnosno Centru za medicinsko vještačenje Zavoda, kao i obaviti pregled osiguranika.

(4) Nalaz i mišljenje ovlaštenog vještaka koji treba mijenjati u povodu revizije, dužan je donijeti novi nalaz i mišljenje prema uputama danim u postupku revizije.

(5) Revizija nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka iz stavka 1. ovoga članka mora biti obavljena u roku od 10 dana od dana davanja nalaza i mišljenja, a iznimno u roku od 20 dana, računajući od istoga dana, ako je prije davanja mišljenja iz stavka 1. ovoga članka potreban pregled osiguranika te dodatna medicinska obrada.

Članak 130.

(1) Rješenje o priznatom pravu na profesionalnu rehabilitaciju, kada postane izvršno prema **Zakonu** o općem upravnom postupku, izvršava Zavod, rješenjem o upućivanju na profesionalnu rehabilitaciju.

(2) U izreci rješenja iz stavka 1. ovoga članka određuju se poslovi za koje se korisnik prava može profesionalnom rehabilitacijom osposobiti, trajanje profesionalne rehabilitacije i poslodavac, odnosno ustanova u kojoj će se profesionalna rehabilitacija provoditi.

Članak 131.

(1) Kada je u postupku za priznanje prava iz **mirovinskog osiguranja** utvrđeno da su ispunjeni uvjeti za mirovinu, a pripadajuća svota mirovine ne može se odmah odrediti, Zavod će obvezno donijeti rješenje o priznanju prava na mirovinu i isplati predujma mirovine.

(2) Nakon prikupljenih svih podataka potrebnih za određivanje svote mirovine, po službenoj dužnosti, donijet će se rješenje kojim će se odrediti pripadajuća svota mirovine.

Članak 132.

(1) Rješenje o priznanju prava iz **mirovinskog osiguranja** izvršava se odmah nakon donošenja, ako ovim **Zakonom** nije drukčije određeno.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, rješenje kojim je priznato pravo na profesionalnu rehabilitaciju izvršava se upućivanjem na profesionalnu rehabilitaciju kada postane izvršno prema **Zakonu** o općem upravnom postupku.

(3) Rješenje o pravima iz **mirovinskog osiguranja** izvršava Zavod.

4. Zajedničke odredbe

Članak 133.

(1) Protiv rješenja o pravima i obvezama iz **mirovinskog osiguranja** donesenog u prvom stupnju može se izjaviti žalba središnjoj ustrojstvenoj jedinici Zavoda.

(2) Žalba ne odgađa izvršenje rješenja, osim u slučajevima u kojima je to ovim **Zakonom** određeno.

(3) Ako se žalbom pobija rješenje iz članka 125. stavka 3. ovoga **Zakona** koje je doneseno na temelju nalaza i mišljenja ovlaštenog vještaka, središnja ustrojstvena jedinica Zavoda dužna je prije donošenja rješenja o žalbi pribaviti mišljenje ovlaštenog višeg vještaka.

Članak 134.

(1) Ako se nakon donošenja rješenja protiv kojega nema redovitoga pravnog lijeka u upravnom postupku sazna za nove činjenice ili se nađe, odnosno stekne mogućnost da se upotrijebe novi dokazi koji bi sami ili u vezi s već izvedenim ili upotrijebljenim dokazima mogli dovesti do drugačijeg rješenja da su te činjenice, odnosno dokazi bili izneseni ili upotrijebljeni u prijašnjem postupku, može se iznimno od uvjeta i rokova iz **Zakona** o općem upravnom postupku obnoviti postupak iz **mirovinskog osiguranja**. Postupak će se obnoviti na zahtjev stranke ili po službenoj dužnosti.

(2) Prava utvrđena rješenjem donesenim u obnovljenom postupku, prema stavku 1. ovoga članka, pripadaju od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za obnovu postupka, odnosno od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja rješenja u obnovljenom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti.

Članak 135.

(1) Kada je mirovina određena prema članku 37. stavku 7. ili prema članku 59. stavku 9. ovoga **Zakona**, nakon što je u cijelosti plaćen dug doprinosa, na zahtjev osiguranika donijet će se novo rješenje na način da će se mirovina odrediti i na temelju staža **osiguranja** za koji je u cijelosti uplaćen dug doprinosa.

(2) Mirovina određena prema stavku 1. ovoga članka pripada osiguraniku od prvoga dana idućega mjeseca nakon podnošenja zahtjeva za ponovno određivanje mirovine.

Članak 136.

(1) Rješenje kojim je utvrđeno svojstvo osiguranika i **mirovinski** staž podliježe reviziji.

(2) Reviziju obavlja središnja ustrojstvena jedinica Zavoda.

(3) Revizija rješenja iz stavka 1. ovoga članka odgađa njihovo izvršenje.

Članak 137.

(1) Ako je protiv rješenja u prvom stupnju izjavljena žalba, o reviziji i žalbi rješava se istim rješenjem.

(2) Ako se revizija rješenja, protiv kojega nije izjavljena žalba, ne obavi u roku od tri mjeseca od dana isteka roka za žalbu, smatra se da je revizija obavljena i da je na rješenje dana suglasnost.

Članak 138.

(1) U reviziji se može na rješenje dati suglasnost, izmijeniti ga ili poništiti.

(2) Područna ustrojstvena jedinica Zavoda, čije je rješenje u reviziji poništeno, donosi novo rješenje, držeći se pravnog shvaćanja i primjedbi iznesenih u rješenju kojim je to rješenje poništeno.

(3) Novo rješenje iz stavka 2. ovoga članka podliježe reviziji u kojoj se ispituje je li ono u skladu s razlozima zbog kojih je prijašnje rješenje poništeno.

(4) Rješenje kojim je u reviziji izmijenjeno rješenje područne ustrojstvene jedinice Zavoda, ima svojstvo upravnog akta protiv kojega se može pokrenuti upravni spor.

(5) Upravni spor ne može se voditi protiv rješenja donesenog u reviziji, odnosno u povodu žalbe ako je s tim rješenjem rješenje doneseno u prvom stupnju poništeno i predmet vraćen na ponovni postupak.

Članak 139.

(1) Pravomoćno rješenje o pravu na **mirovinsko osiguranje** ili iz **mirovinskog osiguranja** može se izmijeniti novim rješenjem ako je prvim rješenjem povrijeđen **zakon**, uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, međunarodni ugovor o socijalnom **osiguranju** ili opći akt Zavoda na štetu osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine.

(2) Novo rješenje donijet će se i kada se saznaju nove činjenice koje utječu na pravo osiguranika, osigurane osobe, odnosno korisnika mirovine koje su nastale nakon donošenja pravomoćnog rješenja ili u slučaju kada je upravni sud zauzeo za stranke povoljnije pravno stajalište.

(3) Prava utvrđena novim rješenjem donesenim prema stavcima 1. i 2. ovoga članka pripadaju od prvoga dana idućega mjeseca nakon donošenja rješenja ako je postupak pokrenut po službenoj dužnosti, odnosno od prvoga dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva osiguranika, osigurane osobe ili korisnika mirovine.

Članak 140.

(1) Zahtjevi i ostali podnesci, rješenja, potvrde i druge isprave u postupku ostvarivanja prava iz **mirovinskog osiguranja**, kao i tužbe te sudske odluke u postupku u upravnim sporovima oslobođeni su od plaćanja upravnih i sudskih pristojbi.

(2) Na zahtjev pravnih ili fizičkih osoba Zavod može, u skladu s propisima o zaštiti podataka, dati podatke iz evidencija koje vodi uz naplatu troškova vezanih za davanje tih podataka. Visina troškova utvrđuje se općim aktom Zavoda.

VII. USTROJSTVO ZAVODA

Članak 141.

(1) Zavod je javna ustanova na koju se primjenjuju propisi o ustanovama, ako ovim **Zakonom** nije drukčije uređeno.

(2) Zavod ima svojstvo pravne osobe s pravima, obvezama te odgovornošću utvrđenom ovim **Zakonom** i Statutom.

(3) Sjedište Zavoda je u Zagrebu.

Članak 142.

(1) Rad Zavoda je javan.

(2) Zavod o svom radu najmanje jedanput godišnje izvješćuje Hrvatski sabor.

Članak 143.

(1) Zavod obavlja poslove iz svoje djelatnosti u sljedećim ustrojstvenim jedinicama:

- središnjoj ustrojstvenoj jedinici
- područnim ustrojstvenim jedinicama.

(2) Središnja ustrojstvena jedinica Zavoda je Središnja služba, sa sjedištem u Zagrebu.

Članak 144.

(1) Statut Zavoda donosi Upravno vijeće, a potvrđuje ga Vlada Republike Hrvatske.

(2) Statutom Zavoda uređuje se osobito:

- djelokrug i naziv ustrojstvenih jedinica
- prava, obveze i odgovornosti tijela upravljanja
- obavljanje stručno-administrativnih, pravnih i njima sličnih poslova
- i druga pitanja propisana **zakonom** bitna za rad Zavoda.

(3) Statut i drugi opći akti Zavoda kojima se uređuju prava i obveze osiguranika i korisnika prava objavljuju se u »Narodnim novinama«.

Članak 145.

(1) Zavod ima javne ovlasti u rješavanju o pravima i obvezama iz **mirovinskog osiguranja**.

(2) Zavod obavlja sljedeće poslove:

1. poslove u vezi s ostvarivanjem prava osiguranih osoba iz **mirovinskog osiguranja** na temelju generacijske solidarnosti

2. osigurava provedbu uredbi Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti i međunarodnih ugovora o socijalnom **osiguranju**

3. osigurava zakonitost ostvarivanja prava osiguranih osoba, te im pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava

4. provodi politiku razvitka i unapređivanja **mirovinskog osiguranja** na temelju generacijske solidarnosti

5. obavlja i druge poslove u vezi s provedbom i ostvarivanjem prava iz **mirovinskog osiguranja** na temelju generacijske solidarnosti.

(3) Zavod može ugovoriti s tijelom državne uprave, jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave te Hrvatskom poštom da za Zavod obavljaju poslove savjetovanja i informiranja stranaka, zaprimanja, izdavanja i kompletiranja dokumentacije u vezi s rješavanjem o pravima iz **mirovinskog osiguranja**.

Članak 146.

(1) Zavodom upravlja Upravno vijeće u skladu s odredbama ovoga **Zakona**, Statuta i drugih općih akata Zavoda.

(2) Upravno vijeće čini devet članova koje imenuje Vlada Republike Hrvatske, i to:

1. četiri člana na prijedlog ministra nadležnog za **mirovinski** sustav

2. dva člana na prijedlog udruga umirovljenika
3. jednog člana na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća iz redova sindikata
4. jednog člana na prijedlog Gospodarsko-socijalnog vijeća iz redova poslodavaca
5. jednog člana predstavnika radnika Zavoda.

(3) Predsjednika Upravnog vijeća biraju članovi Upravnog vijeća iz redova članova Upravnog vijeća iz stavka 2. točke 1. ovoga članka.

(4) Mandat članova Upravnog vijeća traje četiri godine.

(5) Djelokrug, ovlaštenja i odgovornost Upravnog vijeća utvrđuje se Statutom Zavoda.

Članak 147.

(1) Zavod ima ravnatelja.

(2) Ravnatelj Zavoda ima zamjenike ravnatelja i pomoćnike ravnatelja.

(3) Ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za **mirovinski** sustav na vrijeme od četiri godine, a na temelju provedenog javnog natječaja.

(4) Zamjenike ravnatelja i pomoćnike ravnatelja Zavoda imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za **mirovinski** sustav.

(5) Djelokrug, ovlaštenja i odgovornost ravnatelja, zamjenika ravnatelja i pomoćnika ravnatelja Zavoda utvrđuju se Statutom.

Članak 148.

(1) Zavod može imati nadzorna, stručna i savjetodavna tijela.

(2) Sastav, osnivanje i poslovi tijela iz stavka 1. ovoga članka utvrđuju se Statutom.

Članak 149.

(1) Radi obavljanja stručnih, administrativnih, pravnih, ekonomskih i drugih poslova Zavod ima jedinstvenu stručnu službu.

(2) Stručna služba Zavoda ustrojava se na način koji osigurava nesmetano, racionalno i uspješno obavljanje djelatnosti Zavoda, kao i ostvarivanje prava iz **mirovinskog osiguranja** na način dostupan svim osiguranim osobama u Zavodu.

(3) Zavod općim aktom utvrđuje radna mjesta koja se popunjavaju putem natječaja, vrijeme na koje se imenuje radnik na položaj, način oglašavanja, razloge za razrješenje prije isteka vremena imenovanja na položaj i druga pitanja u vezi s obavljanjem poslova na tim položajima.

Članak 150.

Upravni nadzor nad Zavodom provodi ministarstvo nadležno za **mirovinski** sustav.

VIII. FINANCIRANJE

1. Prihodi i rashodi **mirovinskog osiguranja**

Članak 151.

Prihodi **mirovinskog osiguranja** su:

1. doprinosi za obvezno **mirovinsko osiguranje** na temelju generacijske solidarnosti čiji su obveznici osiguranici, poslodavci, Republika Hrvatska i drugi obveznici prema propisima koji uređuju doprinose
2. kapitalizirani doprinosi članova obveznih **mirovinskih** fondova koji su ostvarili mirovinu isključivo u obveznom **mirovinskom osiguranju** na temelju generacijske solidarnosti
3. prihodi iz državnog proračuna
4. vlastiti prihodi
5. ostali prihodi i primici.

Članak 152.

Rashodi **mirovinskog osiguranja** su:

1. mirovine, novčane naknade i druga primanja iz **mirovinskoga osiguranja** na temelju stečenih prava
2. troškovi profesionalne rehabilitacije
3. troškovi vezani uz ocjenjivanje potpunog gubitka radne sposobnosti, djelomičnog gubitka radne sposobnosti, smanjenja radne sposobnosti i preostale radne sposobnosti
4. troškovi u vezi s isplatom mirovina i drugih primanja iz **mirovinskoga osiguranja**
5. naknade za putne troškove u vezi s ostvarivanjem prava
6. troškovi provedbe **osiguranja** i troškovi tijela upravljanja Zavodom
7. doprinosi za određene kategorije osiguranika za koje je obveznik Republika Hrvatska
8. drugi troškovi.

Izvješćivanje o poslovanju

Članak 153.

(1) Zavod podnosi Hrvatskome saboru izvješće o godišnjem poslovanju do 30. lipnja za prethodnu godinu.

(2) Godišnje izvješće iz stavka 1. ovoga članka obvezno sadrži podatke o:

1. osiguranim osobama i korisnicima prava

2. financijskom poslovanju za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca prethodne kalendarske godine.

2. Doprinosi

Članak 154.

(1) Doprinosi za **mirovinsko osiguranje**, obveznici doprinosa, osnovice i stope za obračun, način obračuna, rokovi plaćanja te druga pitanja u vezi s plaćanjem doprinosa za **mirovinsko osiguranje** uređuju se posebnim **zakonom**.

(2) Stopa doprinosa za **mirovinsko osiguranje** utvrđuje se tako da se planiranim prihodima od doprinosa i drugim prihodima pokriju planirani rashodi.

3. Prihodi iz državnog proračuna

Članak 155.

(1) Republika Hrvatska osigurava sredstva u državnom proračunu:

1) za pokrivanje dijela obveza **mirovinskog osiguranja** koje nastaju priznavanjem i određivanjem mirovine pod povoljnijim uvjetima prema posebnim propisima, i to za:

1.1. mirovinu ili dio mirovine hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata od 30. svibnja 1990. do 30. lipnja 1996. i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih hrvatskih branitelja

1.2. mirovinu ili dio mirovine pripadnika Hrvatske domovinske vojske mobilizirane od 17. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih pripadnika

1.3. mirovinu ili dio mirovine sudionika Narodnooslobodilačkog rata od 6. travnja 1941. do 15. svibnja 1945. i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih sudionika

1.4. mirovinu ili dio mirovine bivših političkih zatvorenika i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih osiguranika

1.5. mirovinu ili dio mirovine članova Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih osiguranika

1.6. mirovinu ili dio mirovine zastupnika u Hrvatskome saboru i za obiteljsku mirovinu ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih osiguranika

1.7. mirovinu ili dio mirovine djelatnika unutarnjih poslova i pravosuđa i za obiteljsku ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih djelatnika

1.8. mirovinu ili dio mirovine koju su ostvarili pripadnici bivše JNA i za obiteljsku ili dio obiteljske mirovine ostvarene nakon smrti tih pripadnika

1.9. druge slučajeve određene **zakonom**.

2) za dodatke odnosno povećanje mirovine prema posebnim **zakonima** koji uređuju ta prava

3) za pokrivanje nedostatka prihoda koji je posljedica uvođenja obveznog **mirovinskog osiguranja** na temelju individualne kapitalizirane štednje

4) za pokrivanje nedostatka prihoda po osnovi smanjene stope doprinosa za poljoprivrednike i

5) za doprinose za osiguranike iz članka 14. i članka 27. stavka 6. ovoga **Zakona**.

(2) Republika Hrvatska osigurava sredstva u državnom proračunu za prava iz **mirovinskog osiguranja** učenika i studenata iz članka 19. stavka 1. točke 1. ovoga **Zakona**.

4. Financijsko poslovanje

Članak 156.

(1) Sredstva za obavljanje djelatnosti Zavoda osiguravaju se prema odredbama ovoga **Zakona** i drugih **zakona**.

(2) Sredstva za financiranje rashoda iz članaka 152. i 155. ovoga **Zakona** i njihov raspored utvrđuju se financijskim planom Zavoda koji je sastavni dio državnog proračuna Republike Hrvatske.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, prihodi ostvareni prema članku 160. ovoga **Zakona** mogu se koristiti za posebne namjene prema naknadno utvrđenim aktivnostima i/ili projektima uz prethodnu suglasnost Ministarstva financija.

(4) U slučaju da se planiranim prihodima iz doprinosa iz članka 154. ovoga **Zakona** ne mogu pokriti planirani rashodi koji se financiraju iz doprinosa, Republika Hrvatska iz državnog proračuna osigurava Zavodu sredstava u svoti koja nedostaje.

Članak 157.

(1) Financijsko poslovanje Zavoda obavlja se preko računa državnog proračuna Republike Hrvatske.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, Zavod može za isplatu mirovina i drugih primanja iz **mirovinskoga osiguranja** korisnicima u inozemstvu koristiti račun u poslovnoj banci u Republici Hrvatskoj otvoren uz suglasnost Ministarstva financija.

IX. IMOVINA ZAVODA

Članak 158.

Imovinu Zavoda čine nekretnine, pokretnine, dionice, poslovni udjeli, vrijednosni papiri, potraživanja, novac i ostala imovina na kojoj su republički fondovi **mirovinskog** i invalidskog **osiguranja** i njihovi pravni prednici imali pravo raspolaganja, odnosno pravo vlasništva.

Članak 159.

(1) Zavod u pravnom prometu ima neograničenu pravnu i poslovnu sposobnost te može u pravnom prometu stjecati prava i preuzimati obveze.

(2) Za obveze preuzete u pravnom prometu Zavod odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

Članak 160.

(1) Radi povećanja imovine Zavod ima pravo osnivati trgovačka društva, društva za upravljanje fondovima, odnosno investicijska društva, kreditne i financijske institucije i ustanove.

(2) Novčana sredstva (dobit) ostvarena poslovanjem pravnih osoba iz stavka 1. ovoga članka mogu se koristiti za poboljšanje materijalnog položaja umirovljenika.

X. NAKNADA ŠTETE I STJECANJE BEZ OSNOVE

Članak 161.

(1) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete za novčana davanja koja se isplaćuju na teret **mirovinskog osiguranja** sve dok traje isplata tih davanja i iako su ta davanja osigurana u **mirovinskom osiguranju**.

(2) Naknada stvarne štete, koju Zavod ima pravo zahtijevati u slučajevima iz ovoga **Zakona**, obuhvaća ukupne svote davanja i troškove koji se isplaćuju iz **mirovinskog osiguranja**:

1. novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na mirovinu u punom iznosu
2. novčana davanja isplaćena na osnovi priznatog prava na naknadu zbog tjelesnog oštećenja
3. troškove profesionalne rehabilitacije, kao i novčane naknade u vezi s korištenjem tog prava.

(3) Zahtjevom za naknadu štete Zavod može obuhvatiti ukupnu svotu štete (kapitaliziranu štetu) ili svotu stvarne štete prema isplatama (pojedinih davanja) koja se odnosi na određeno razdoblje (npr. kalendarska godina).

(4) Kada se šteta sastoji u obvezi Zavoda na trajna novčana davanja, taj se iznos štete može zahtijevati i u ukupnom iznosu (kapitalizirana šteta), a izračunava se prema visini priznate mirovine i tablicama aktuarske matematike koje donosi Zavod po prethodno pribavljenom mišljenju ministarstva nadležnog za financije. Zavod može zahtijevati plaćanje naknade štete u ukupnom iznosu i neposredno od društva za **osiguranje**.

Članak 162.

(1) Zavod ima pravo na naknadu šteta od osobe koja je prouzročila smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomičan ili potpuni gubitak radne sposobnosti, tjelesno oštećenje ili smrt osigurane osobe.

(2) Ako je štetu iz stavka 1. ovoga članka uzrokovao radnik na radu ili u vezi s radom, odgovaraju poslodavac i radnik solidarno.

(3) Za štetu iz stavka 1. ovoga članka odgovara poslodavac ako je šteta nastala zbog toga što nisu provedene mjere zaštite na radu, odnosno mjere za zaštitu građana.

(4) Korisnik mirovine dužan je na zahtjev Zavoda dostaviti podatke o okolnostima nastanka ozljede koja je uzrokovala smanjenje radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost, djelomični ili potpuni gubitak radne sposobnosti i tjelesno oštećenje ili smrt osiguranika na kojima se temelje davanja Zavoda.

Članak 163.

Zavod ima pravo na naknadu štete od poslodavca ili centra za profesionalnu rehabilitaciju, ako je šteta nastala zbog neizvršenja njihove zakonske ili ugovorne obveze u vezi s profesionalnom rehabilitacijom invalida.

Članak 164.

(1) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete u slučajevima iz članka 161. ovoga **Zakona** i izravno od društva za **osiguranje** kod kojega su vlasnici, odnosno korisnici motornog vozila osigurani od odgovornosti za štetu (izvorno pravo na naknadu štete).

(2) Ako je šteta nastala uporabom vozila čiji se vlasnik, odnosno korisnik nije osigurao od automobilske odgovornosti, Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od vlasnika, odnosno korisnika motornog vozila.

(3) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete izravno od Hrvatskog ureda za **osiguranje** ako je šteta:

1. nastala uporabom nepoznatoga motornog vozila

2. nanesena vozilom inozemne registracije na teritoriju Republike Hrvatske koje ima valjanu međunarodnu ispravu o **osiguranju** od automobilske odgovornosti

3. nanesena uporabom neosiguranog vozila inozemne registracije.

(4) Zavod ima pravo zahtijevati naknadu štete i kada je šteta nastala u inozemstvu, u skladu s odredbama **zakona**, pravnih propisa Europske unije i međunarodnih ugovora.

(5) Za utvrđivanje visine stvarne štete u slučajevima iz stavaka 1. do 3. ovoga članka mjerodavne su odredbe ovoga **Zakona**.

Članak 165.

(1) Potraživanja naknade štete zastarijevaju istekom rokova određenih **Zakonom** o obveznim odnosima.

(2) Rokovi zastare potraživanja naknade štete prema ovome **Zakonu** počinju teći od dana pravomoćnosti rješenja kojim je osiguraniku, odnosno korisniku priznato pravo iz **mirovinskog osiguranja**.

(3) Na svotu potraživanja naknade štete Zavod ima pravo na zateznu kamatu u visini određenoj **zakonom** koja teče od prvog idućeg dana nakon isteka roka od 15 dana od dana dostave poziva odgovornoj osobi da naknadi štetu.

Članak 166.

(1) Osoba koja primi mirovinu ili neko drugo primanje iz **mirovinskog osiguranja** koje joj ne pripada dužna ga je vratiti Zavodu zbog stjecanja bez osnove.

(2) Obveza vraćanja davanja stečenog bez osnove (u daljnjem tekstu: nepripadna isplata) postoji:

1. kada je pravo iz **mirovinskog osiguranja** ostvareno protivno ovome **Zakonu**

2. kada je mirovina ili drugo primanje isplaćeno u većoj svoti od pripadajuće

3. kada je mirovina ili drugo primanje isplaćeno pravnoj ili fizičkoj osobi kojoj ne pripada.

(3) Zavod rješenjem u upravnom postupku po službenoj dužnosti utvrđuje visinu nepripadno isplaćenih sredstava stečenih bez osnove prema ovome članku.

(4) Zavod može potraživanje s osnove nepripadne isplate iz stavaka 1. i 2. ovoga članka namiriti prijebojem iz **mirovinskih** primanja korisnika.

Članak 167.

(1) Nepripadno isplaćenu mirovinu ili drugo primanje dužan je Zavodu vratiti poslodavac ako je osiguranik ostvario neko pravo iz **mirovinskog osiguranja**, a poslodavac nije dao ili je dao neistinite ili netočne podatke o činjenicama o kojima ovisi stjecanje ili gubitak prava.

(2) Obveza iz stavka 1. ovoga članka postoji i za osiguranika koji je obvezan sam podnositi prijave ili davati podatke za svoje **osiguranje**.

Članak 168.

(1) Pravo Zavoda na utvrđivanje nepripadne isplate i prava na povrat nepripadne isplate zastarijeva za pet godina računajući od dana kada je zastara počela teći.

(2) Zastara prava na utvrđivanje nepripadne isplate počinje teći nakon isteka godine u kojoj je Zavod saznao za nepripadnu isplatu, odnosno za osobu primatelja nepripadne isplate.

(3) Zastara prava na povrat nepripadne isplate počinje teći od pravomoćnosti rješenja kojim je utvrđena nepripadna isplata.

Članak 169.

- (1) Ako se radi povrata nepripadne isplate, kamata ili troškova naplate vodi postupak pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, za vrijeme trajanja tog postupka zastara ne teče.
- (2) Tijek zastare prava na utvrđivanje, odnosno prava na povrat nepripadne isplate, kamata i troškova naplate prekida se svakom službenom radnjom Zavoda usmjerenom na utvrđivanje ili povrat nepripadne isplate, kamata i troškova naplate, koja je dostavljena obvezniku povrata na znanje.
- (3) Nakon poduzetih radnji iz stavka 2. ovoga članka zastarni rok počinje ponovno teći.

Članak 170.

Na naknadu štete i nepripadne isplate, odnosno stjecanja bez osnove primjenjuju se odgovarajuće odredbe **Zakona** o obveznim odnosima, ako nisu u suprotnosti s odredbama ovoga **Zakona**.

XI. INSPEKCIJSKI NADZOR

Članak 171.

- (1) U provedbi inspeksijskog nadzora inspektor rada će usmenim rješenjem u zapisniku, na određeno vrijeme dok ne otkloni nedostatke u poslovanju, a najkraće u trajanju od petnaest dana, ako su nedostaci utvrđeni prvi put, odnosno u trajanju od trideset dana, ako su istovjetni nedostaci utvrđeni drugi i svaki sljedeći put računajući od dana donošenja prvog usmenog rješenja, zabraniti poslodavcu obavljanje djelatnosti u nadziranom poslovnom objektu, odnosno prostoru, ako utvrdi da je tijekom nadzora za poslodavca radio radnik, kojeg poslodavac nije prijavio na obvezno **mirovinsko osiguranje** s prvim danom početka rada ili na odgovarajuće radno vrijeme.
- (2) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka izvršava se pečaćenjem poslovnih prostorija, postrojenja, uređaja i druge opreme za rad ili na drugi pogodan način, bez donošenja posebnog akta o dozvoli izvršenja rješenja, u roku od pet dana od dana donošenja usmenog rješenja u zapisniku.
- (3) Iznimno, mjera zabrane obavljanja djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka neće se izvršiti, a usmeno izrečeno rješenje će se ukinuti ako poslodavac kome je mjera izrečena u roku od pet dana od dana izricanja mjere, nadležnom inspektorcu rada dostavi dokaz da je otklonio nedostatke u poslovanju i izvršio uplatu iznosa od 30.000,00 kuna, za svakog radnika iz stavka 1. ovoga članka, u korist državnog proračuna.
- (4) Poslodavac na kojeg se odnosi usmeno rješenje iz stavka 1. ovoga članka može pisanim putem, u roku od 24 sata od dana pečaćenja prostorija, zatražiti da se zapečaćene prostorije privremeno otpečate i u prisutnosti inspektora rada odmah izuzeti pokvarljive namirnice i poduzeti druge sigurnosne mjere radi sprječavanja štete.
- (5) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka neće se provesti pečaćenjem prostorija, objekata, postrojenja, uređaja i druge opreme za rad u djelatnostima opskrbe električnom i toplinskom energijom, plinom, parom i klimatizacijom; opskrbom vode; skupljanjem i zbrinjavanjem

otpada; u obrazovnim ustanovama; ustanovama u kulturi; zdravstvenim ustanovama; ustanovama socijalne skrbi; ustanovama obveznog **osiguranja**; prijevoza pokojnika; biljnoj i stočarskoj proizvodnji.

(6) Izvršenje rješenja iz stavka 5. ovoga članka može se provesti samo na drugi pogodan način.

(7) Žalba izjavljena protiv rješenja iz stavka 1. ovoga **Zakona** ne odgađa izvršenje rješenja.

XII. PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 172.

(1) Poslodavac, odnosno obveznik doprinosa kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 5.000,00 do 50.000,00 kuna:

1. ako ne prijavi početak ili prestanak poslovanja ili promjene u poslovanju ili to učini nakon isteka propisanog roka (članak 112. stavak 1. točka 1.)

2. ako radi utvrđivanja točnosti podataka i činjenica o kojima ovisi pravo iz **mirovinskog osiguranja** osiguranika onemogućí provjeru poslovnih knjiga, financijske dokumentacije i drugih evidencija (članak 109. stavak 1.)

3. ako ne prijavi ili odjavi **osiguranje** ili promjenu tijekom **osiguranja** ili to učini nakon isteka propisanog roka (članak 112. stavak 1. točka 2.)

4. ako unese netočne podatke u dokumentaciju dostavljenu u matičnu evidenciju (članak 108. stavak 6.).

(2) Za postupke iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se za prekršaj i odgovorna osoba novčanom kaznom u svoti od 1.000,00 do 10.000,00 kuna.

Članak 173.

Poslovna banka ili druga osoba koja obavlja platni promet u Republici Hrvatskoj i pošta kaznit će se za prekršaj kaznom u svoti od 10.000,00 do 100.000,00 kuna ako na zahtjev Zavoda ne postupi prema članku 97. stavku 5. ovoga **Zakona**.

Članak 174.

Osiguranik koji je sam obveznik plaćanja doprinosa za **mirovinsko osiguranje** kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u svoti od 1.000,00 do 10.000,00 kuna:

1. ako ne dostavi podatke o početku poslovanja, prestanku poslovanja i promjenama u poslovanju obveznika doprinosa ili to učini nakon isteka propisanog roka (članak 112. stavak 1. točka 1.)

2. ako ne dostavi podatke o početku **osiguranja**, prestanku **osiguranja** i promjenama tijekom **osiguranja** ili to učini nakon isteka propisanog roka (članak 112. stavak 1. točka 2.).

XIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 175.

(1) Osobe iz članka 10. stavka 1. točaka 4. do 6. i članka 11. ovoga **Zakona** nisu obvezno osigurane ako su korisnici mirovine, osim korisnika invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, ostvarene do stupanja na snagu ovoga **Zakona** i korisnika invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti ostvarene prema ovome **Zakonu**.

(2) Korisnicima prava na starosnu mirovinu, prijevremenu starosnu mirovinu, invalidsku mirovinu, obiteljsku mirovinu, najnižu mirovinu, zaštitni dodatak uz mirovinu, doplatka za pomoć i njegu kao i na novčanu naknadu zbog tjelesnog oštećenja, najnižu mirovinu, koji su ta prava ostvarili prema propisima o **mirovinskom** i invalidskom **osiguranju** koji su važili do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, osiguravaju se ta prava i nakon toga dana u istom opsegu i usklađuju se prema ovome **Zakonu**.

(3) Korisnicima mirovine iz stavka 2. ovoga članka za vrijeme zaposlenja ili obavljanja djelatnosti na osnovi koje su obvezni na **mirovinsko osiguranje** ne isplaćuje se najniža mirovina.

(4) Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad na temelju invalidnosti iz članka 34. stavka 1. **Zakona o mirovinskom osiguranju** (»Narodne novine«, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) koji su ta prava ostvarili prema propisima o **mirovinskom osiguranju** koji su važili do stupanja na snagu ovoga **Zakona** osiguravaju se prava po toj osnovi i nakon stupanja na snagu ovoga **Zakona** u istom opsegu, uz primjenu **mirovinskog** faktora iz članka 80. stavka 1. točaka 4., 5. i 6. navedenoga **Zakona**.

(5) Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad određene prema odredbi članka 174. stavaka 1. do 3. **Zakona o mirovinskom osiguranju** (»Narodne novine«, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) osiguravaju se prava po toj osnovi i nakon stupanja na snagu ovoga **Zakona** u istom opsegu, uz primjenu **mirovinskog** faktora iz članka 174. stavka 3. navedenoga **Zakona**.

(6) Korisnicima invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad koji su tu mirovinu ostvarili prema odredbi članka 174. stavka 3. točaka 3. i 4. **Zakona o mirovinskom osiguranju** (»Narodne novine«, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) u staž **osiguranja** računa se razdoblje provedeno u zaposlenju s nepunim radnim vremenom nakon ostvarenog prava na tu mirovinu, u trajanju koje odgovara dvostrukom vremenu provedenom u zaposlenju, ali najduže u trajanju do punog radnog vremena i najviše dvanaest mjeseci za pojedinu kalendarsku godinu.

(7) Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog opće nesposobnosti za rad, koji su mirovinu ostvarili prema općim propisima prije stupanja na snagu ovoga **Zakona**, s danom navršene starosne dobi iz članka 33., odnosno 180. ovoga **Zakona** prevodi se to pravo u istoj svoti po službenoj dužnosti na starosnu mirovinu.

(8) Prevođenje invalidskih mirovina zbog opće nesposobnosti za rad iz stavka 7. ovoga članka i korisnika prava iz članka 58. ovoga **Zakona** za korisnike koji će starosnu dob iz članka 33., odnosno iz članka 180. ovoga **Zakona** navršiti do 31. prosinca 2014. obaviti će se u roku od godine dana računajući od dana stupanja na snagu ovoga **Zakona**.

Članak 176.

(1) Radi primjene članka 88. ovoga **Zakona**, za određivanje i usklađivanje mirovina prema članku 79. stavcima 1. i 2. i člancima 81. do 87. ovoga **Zakona** primjenjuje se aktualna vrijednost mirovine važeća na dan 31. prosinca 2013.

(2) Radi primjene članka 89. ovoga **Zakona**, za određivanje i usklađivanje mirovina ili dijela mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima primjenjuje se aktualna vrijednost mirovine važeća na dan 31. prosinca 2013.

(3) Za određivanje i usklađivanje mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima, u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2014. aktualna vrijednost mirovine iz članka 89. ovoga **Zakona** primjenjuje se na cijelu mirovinu.

(4) Za određivanje i usklađivanje mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima iz stavka 3. ovoga članka na dio mirovine određen prema članku 80. stavku 3. ovoga **Zakona** od 1. siječnja 2015. primjenjuje se aktualna vrijednost mirovine iz članka 88. ovoga **Zakona**.

Članak 177.

Visinu obveza iz državnog proračuna iz članka 155. stavka 1. ovoga **Zakona**, odnosno dio mirovine koju su korisnici mirovine ostvarili prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima Zavod će utvrditi prema članku 80. ovoga **Zakona** do 31. prosinca 2014.

Članak 178.

Korisnicima kojima je dio mirovine određen, odnosno ostvaren prema posebnim propisima pod povoljnijim uvjetima Zavod će, u roku od godinu dana od stupanja na snagu ovoga **Zakona**, donijeti rješenje o dijelovima mirovine koji im pripadaju na dan 31. prosinca 2014.

Članak 179.

Na mirovine ostvarene prema **Zakonu o** posebnim pravima iz **mirovinskog osiguranja** i prava po osnovi nezaposlenosti zaposlenika u Istarskim ugljenokopima »Tupljak« d.d. Labin (»Narodne novine«, br. 19/99.) i **Zakonu** o uvjetima za stjecanje prava na starosnu mirovinu radnika profesionalno izloženih azbestu (»Narodne novine«, br. 79/07., 149/09. i 139/10.) za određivanje i usklađivanje mirovine primjenjuje se aktualna vrijednost mirovine iz članka 88. ovoga **Zakona**.

Članak 180.

(1) Iznimno od članka 33. stavka 1. ovoga **Zakona**, pravo na starosnu mirovinu stječe osiguranik (žena) kada navršši 15 godina **mirovinskog** staža i

- u 2014. godini – 61 godinu života
- u 2015. godini – 61 godinu i 3 mjeseca života
- u 2016. godini – 61 godinu i 6 mjeseci života
- u 2017. godini – 61 godinu i 9 mjeseci života
- u 2018. godini – 62 godine života
- u 2019. godini – 62 godine i 3 mjeseca života
- u 2020. godini – 62 godine i 6 mjeseci života
- u 2021. godini – 62 godine i 9 mjeseci života
- u 2022. godini – 63 godine života
- u 2023. godini – 63 godine i 3 mjeseca života
- u 2024. godini – 63 godine i 6 mjeseci života
- u 2025. godini – 63 godine i 9 mjeseci života
- u 2026. godini – 64 godine života
- u 2027. godini – 64 godine i 3 mjeseca života
- u 2028. godini – 64 godine i 6 mjeseci života
- u 2029. godini – 64 godine i 9 mjeseci života.

(2) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga **Zakona** do 31. prosinca 2029., iznimno od članka 85. stavka 3. ovoga **Zakona**, osiguraniku – ženi koja prvi put stječe pravo na mirovinu, polazni faktor za određivanje starosne mirovine nakon navršene starosne dobi iz stavka 1. ovoga članka povećava se za postotak iz članka 85. stavka 3. ovoga **Zakona** za svaki mjesec koji je protekao od navedene navršene starosne dobi do dana ostvarivanja prava, a najviše za pet godina, uz uvjet navršenog **mirovinskog** staža iz članka 85. stavka 3. ovoga **Zakona**.

Članak 181.

(1) Iznimno od odredbe članka 33. ovoga **Zakona**, osiguranicima kojima se do 15. srpnja 1999. staž **osiguranja** računao s povećanim trajanjem prema propisima koji su bili na snazi do toga dana, dobna granica propisana za stjecanje starosne mirovine snižava se ovisno o stupnju povećanja staža i to:

1. po jednu godinu za svakih 6 godina staža **osiguranja** koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 14 mjeseci staža **osiguranja**

2. po jednu godinu za svakih 5 godina staža **osiguranja** koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 15 mjeseci staža **osiguranja**

3. po jednu godinu za svake 4 godine staža **osiguranja** koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 16 mjeseci staža **osiguranja**

4. po jednu godinu za svake 3 godine staža **osiguranja** koji se za efektivno navršenih 12 mjeseci računa kao 18 mjeseci staža **osiguranja**.

(2) Osiguranicima kojima se staž **osiguranja** računao s povećanim trajanjem u razdoblju od 16. srpnja 1999. dobna granica propisana za stjecanje prava na starosnu mirovinu prema članku 33. ovoga **Zakona**, snižava se ovisno o stupnju povećanja staža ostvarenog od 16. srpnja 1999. do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, i to prema člancima 8. i 14. **Zakona o** stažu **osiguranja** s povećanim trajanjem (»Narodne novine«, br. 71/99., 46/07. i 41/08.).

(3) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga **Zakona** do 31. prosinca 2029., osiguraniku – ženi za stjecanje prava na starosnu mirovinu snižava se dobna granica za tu mirovinu na temelju staža **osiguranja** s povećanim trajanjem prema dobnoj granici određenoj člankom 180. ovoga **Zakona**.

(4) Osiguranicima iz članka 16. stavaka 2. i 3. ovoga **Zakona** staž **osiguranja** s povećanim trajanjem računa se samo u razdoblju od ukrcaja na brod do iskrcaja s broda na osnovi podataka o ukrcaju i iskrcaju upisanih u pomorskoj knjižici osiguranika.

Članak 182.

Iznimno od članka 34. stavka 1. ovoga **Zakona**, pravo na prijevremenu starosnu mirovinu stječe osiguranik – žena kada navrši:

– u 2014. godini – 56 godina života i 31 godinu **mirovinskog** staža

– u 2015. godini – 56 godina i 3 mjeseca života i 31 godinu i 3 mjeseca **mirovinskog** staža

– u 2016. godini – 56 godina i 6 mjeseci života i 31 godinu i 6 mjeseci **mirovinskog** staža

– u 2017. godini – 56 godina i 9 mjeseci života i 31 godinu i 9 mjeseci **mirovinskog** staža

– u 2018. godini – 57 godina života i 32 godine **mirovinskog** staža

– u 2019. godini – 57 godina i 3 mjeseca života i 32 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža

– u 2020. godini – 57 godina i 6 mjeseci života i 32 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža

– u 2021. godini – 57 godina i 9 mjeseci života i 32 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža

– u 2022. godini – 58 godina života i 33 godine **mirovinskog** staža

- u 2023. godini – 58 godina i 3 mjeseca života i 33 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža
- u 2024. godini – 58 godina i 6 mjeseci života i 33 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža
- u 2025. godini – 58 godina i 9 mjeseci života i 33 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža
- u 2026. godini – 59 godina života i 34 godine **mirovinskog** staža
- u 2027. godini – 59 godina i 3 mjeseca života i 34 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža
- u 2028. godini – 59 godina i 6 mjeseci života i 34 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža
- u 2029. godini – 59 godina i 9 mjeseci života i 34 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža.

Članak 183.

U razdoblju od stupanja na snagu ovoga **Zakona** do 31. prosinca 2030., iznimno od članka 85. stavka 2. ovoga **Zakona** osiguraniku –

ženi, koja stječe pravo na prijevremenu starosnu mirovinu, polazni faktor za određivanje te mirovine iznosi:

u 2014. godini:

- s navršene do i 32 godine **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršene 33 godine **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršene 34 godine **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 36 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2015. godini:

- s navršene do i 32 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršene 33 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršene 34 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 36 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 37 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 38 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2016. godini:

- s navršene do i 32 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- navršene 33 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršene 34 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 36 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 37 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 38 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2017. godini:

- s navršene do i 32 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršene 33 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršene 34 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 36 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 37 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 38 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2018. godini:

- s navršenih do i 33 godine **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršenih 34 godine **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršenih 35 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2019. godini:

- s navršenih do i 33 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršenih 34 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršenih 35 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršениh 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršениh 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršениh 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2020. godini:

– s navršениh do i 33 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu

– s navršениh 34 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu

– s navršениh 35 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršениh 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršениh 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršениh 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2021. godini:

– s navršениh do i 33 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu

– s navršениh 34 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu

– s navršениh 35 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršениh 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršениh 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršениh 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2022. godini:

– s navršene do i 34 godine **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu

– s navršениh 35 godina **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu

– s navršениh 36 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršениh 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršениh 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršениh 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2023. godini:

- s navršene do i 34 godine i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršenih 35 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršenih 36 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2024. godini:

- s navršene do i 34 godine i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršenih 35 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršenih 36 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2025. godini:

- s navršene do i 34 godine i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršenih 35 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,32% po mjesecu
- s navršenih 36 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu
- s navršenih 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2026. godini:

- s navršenih do i 35 godina **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu
- s navršenih 36 godina **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu
- s navršenih 37 godina **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu
- s navršenih 38 godina **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršenih 39 godina **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2027. godini:

– s navršenih do i 35 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu

– s navršenih 36 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršenih 37 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršenih 38 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršenih 39 godina i 3 mjeseca **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2028. godini:

– s navršenih do i 35 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu

– s navršenih 36 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršenih 37 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršenih 38 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršenih 39 godina i 6 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu

u 2029. godini:

– s navršenih do i 35 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,34% po mjesecu

– s navršenih 36 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,30% po mjesecu

– s navršenih 37 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,25% po mjesecu

– s navršenih 38 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,15% po mjesecu

– s navršenih 39 godina i 9 mjeseci **mirovinskog** staža: 0,10% po mjesecu.

Članak 184.

(1) Osobe koje nakon 1. siječnja 2014. nemaju svojstvo osiguranika prema ovome **Zakonu**, ali su svojstvo osiguranika imale prema prijašnjim propisima, mogu ostvariti prava iz **mirovinskog osiguranja** pod uvjetima utvrđenim ovim **Zakonom**.

(2) Kao osobe koje su imale svojstvo osiguranika prema odredbi stavka 1. ovoga članka, smatraju se i osobe na koje se primjenjuju uredbe Europske unije o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti, odnosno koje su bile osigurane kod inozemnog nositelja socijalnog **osiguranja** u zemlji s kojom je sklopljen međudržavni ugovor o socijalnom **osiguranju**.

(3) Pravo na obiteljsku mirovinu, pod uvjetima utvrđenim ovim **Zakonom**, mogu ostvariti članovi obitelji osobe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka, kao i članovi obitelji korisnika mirovine ostvarene prema prijašnjim propisima, ako ispunjavaju uvjete propisane ovim **Zakonom** za članove obitelji.

Članak 185.

(1) Na zahtjev korisnika mirovine hrvatskog državljanina, kojemu je priznato pravo na mirovinu od 1. siječnja 1992. do dana stupanja na snagu ovoga **Zakona**, prema općim propisima iz **mirovinskog osiguranja** Republike Hrvatske, a kojemu je u ukupan **mirovinski** staž uračunat i staž **osiguranja** navršen do 8. listopada 1991. prema prijašnjim propisima kojima su bila uređena prava vojnih osiguranika, ponovo će se odrediti mirovina na način da će se za razdoblja toga staža **osiguranja** plaće (osobni dohodak i posebni dodaci) ostvarene u bivšoj JNA uračunati u visini od 63,22%.

(2) Mirovina iz stavka 1. ovoga članka pripada od prvog dana idućeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

(3) Odredba stavaka 1. i 2. ovoga članka se ne primjenjuje ako je osoba na temelju staža **osiguranja** navršenog u bivšoj JNA ostvarila pravo na mirovinu izvan hrvatskog **mirovinskog osiguranja** ili ako je ukupni **mirovinski** staž navršen u Republici Hrvatskoj kraći od dvanaest mjeseci.

Članak 186.

(1) Osobe kojima je svojstvo osiguranika – poljoprivrednika priznato na temelju propisa koji su uređivali **mirovinsko osiguranje** poljoprivrednika od 1. siječnja 1980. do dana stupanja na snagu ovoga **Zakona**, mogu Zavodu podnijeti zahtjev za istup iz tog **osiguranja** s danom s kojim su navršili 65 godina života.

(2) Šumoposjednici i članovi njihova domaćinstva koji su upisani u upisnik šumoposjednika prije stupanja na snagu ovoga **Zakona** mogu se osigurati na temelju članka 11. ovoga **Zakona** na osobni zahtjev najranije od 1. siječnja 2014.

Članak 187.

(1) Postupak za ostvarivanje prava iz **mirovinskog osiguranja** koji se ostvaruju do 31. prosinca 2013., kao i postupak za utvrđivanje **mirovinskog** staža pokrenut do 31. prosinca 2013. završit će se prema propisima koji su važili do tog dana.

(2) Upravni sporovi u vezi sa stavkom 1. ovoga članka dovršit će se prema propisima koji su važili do 31. prosinca 2013.

Članak 188.

Iznimno od odredbe članka 104. stavka 1. točke 5. **Zakona** o radu (»Narodne novine«, br. 149/09., 61/11., 82/12. i 73/13.) ugovor o radu ne prestaje dostavom izvršnog rješenja o invalidskoj mirovini zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti.

Članak 189.

(1) Uredbu iz članka 127. ovoga **Zakona** donijet će Vlada Republike Hrvatske u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga **Zakona**.

(2) Statut Zavoda donijet će Upravno vijeće u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga **Zakona**.

(3) Pravilnik iz članka. 26. stavka 3. ovoga **Zakona** donijet će ministar nadležan za **mirovinski** sustav u roku od mjesec dana, a opće akte iz članka 54., članka 78. stavka 1., članka 104. stavka 2., članka 105. stavka 2., članka 106. stavka 3., članka 107. stavka 1., članka 108. stavka 1., članka 109. stavka 3., članka 140. stavka 2. i članka 149. stavka 3. ovoga **Zakona**, donijet će Upravno vijeće Zavoda u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga **Zakona**.

(4) Do donošenja novih akata primjenjuju se akti doneseni na temelju **Zakona o mirovinskom osiguranju** (»Narodne novine«, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.) koji je bio na snazi do stupanja na snagu ovoga **Zakona**, ako nisu u suprotnosti s ovim **Zakonom**.

Članak 190.

(1) U razdoblju od stupanja na snagu ovoga **Zakona** do osnivanja centara za profesionalnu rehabilitaciju, profesionalnu rehabilitaciju iz članaka 44. do 55. ovoga **Zakona** dužan je osigurati poslodavac kod kojega je osiguranik bio posljednji puta zaposlen prije nastanka smanjenja radne sposobnosti uz preostalu radnu sposobnost.

(2) Ako se profesionalna rehabilitacija ne može obaviti kod poslodavca iz stavka 1. ovoga članka, Zavod je dužan osigurati profesionalnu rehabilitaciju u ustanovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje invalida.

Članak 191.

Danom stupanja na snagu ovoga **Zakona** prestaje važiti **Zakon o mirovinskom osiguranju** (»Narodne novine«, br. 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 79/07., 35/08., 40/10. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 121/10., 130/10. – pročišćeni tekst, 61/11., 114/11., 76/12. i 133/13.).

Članak 192.

Ovaj **Zakon** objavit će se u »Narodnim novinama«, a stupa na snagu 1. siječnja 2014.

Klasa: 022-03/13-01/256

Zagreb, 13. prosinca 2013.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Josip Leko, v. r.

157 24.12.2013 **Zakon o mirovinskom osiguranju**